

Yowao Yowao ka yama hanimetemone amake, Sesowi tamine kaminari.

Teoso nanamo nehimatamonaka.

¹ Neme toha, wami toha, amowa me toha, yama nafi, e naba watateri ya Teoso nanamobona nehimatamonaka. Efe Teoso nanamobona Teoso ya fafama tohehimatamonaka. Fare Teosomatamona amaka. ² Teoso ya fafama tohehimatamonaka, yama watari ya mata. ³ Yama nafi hiri nematamona amaka, Teoso ati ehene. Yama naha Teoso nanamo hiri hirahaba watatera amake. ⁴ Yama nafi yati na sawike efe yati ne ehene. Yati ne e ka yama oye amaka, era kanawanahari. ⁵ Yama oye yama soki firi kite amake. Yama oye yama soki hinawitera amake, yama oye.

⁶ E ka owa Teoso hiyose kakehimatamonaka. Inomatamona amaka Yowao. ⁷ Kakehimatamonaka owa yama oye tohe tamine kaminebonaha. Ati me himite ya Teoso ati me nofawahabone ati nematamonaka. ⁸ Yowao yama oye amarematamonaka. Hine ya kakehimatamonaka yama oye tamine kaminebonaha. ⁹ Owa yama oyematamonaka. Efe owa yama oye yokanamatamona amaka, e nafi kanawane e nafi firi kanahari. Kakehimatamonaka ahi bofe ya. ¹⁰ Teoso ati ehene wami hiri nemata bofe ya kakehi hinaka wami hiri ni ya me winaha me hiwatorehimona me hinehimari amaka. ¹¹ Hinaka wami hiri ni ya kakehi hinaka me ni ya kobo ne me hinofare ¹² me one ta wara hinehimari amaka, me yayai na mati, ati me hinofari. Afa Teoso biti me me tohawahabone ati nemarka, fare ati ehene. ¹³ Me wataha Teoso biti me toharemetemoneke baha. Teoso biti me tohawaha Teoso

ati ehene amaka. E one me ati ihi amakere, fanawi makiti me ihi amara toha naro.

¹⁴ Hahi Teoso nanamo e ka owa tohawe kakehimatamonaka, e ya tabawehibonaha. Amosi e awehimari amaka. He nima neba watatere amaka amosari mata ya, kakehari bati ni ya, Teoso biti ohari yokana tohahari. Yahate amaka kasiro ya. Era keyehi bitiba watatere amaka, Teoso tamine kaminari. ¹⁵ Efe ra Yowao kaminemari amaka, ati kitahari. Ati e nemari amaka ahi: "Efe amaka hari okominahari, owati e na owa ahi: E ka owa kamakibonaka onowati ya, tamini mati tohahari. Tamini yokana oha okere ha owa. Hibati ya sawihimatamonaka owatari ya mata. Makoni tamini mati tohaka owa ni ya", Yowao ati nemari amaka.

¹⁶ Yahate amaka kasiro ya. Yama amosa tamaha ya era hiri kite amaka. ¹⁷ Mowisei Teoso ati kaminematamonaka hine ya, hinaka yama hani ya. Manakobisa Sesowi Kirisito kake Teoso ati nafi kaminawahemari amaka waha. Kake ehene Teoso yahehimari amaka e ni ya waha. ¹⁸ Teoso e awahaba e watatera e amake. Sesowi Kirisito Teoso biti yokana amaka ohariari, Teoso toha nari. Bati Teoso ya famehi bati kaminemari amaka.

Yowao Batisita Teoso ka towisawateba kaminematamonaka.

¹⁹ Sasetoti me toha, refita me toha na me tokomake-maroke Yowao ni ya, he me aate nabone mati, soteo Serosarei ka me ati ihi. "Hike ama tiri?" me ati namaroke.

Ati yana namarika me ni ya, ²⁰ yama kehemorahari. "Teoso ka towisawateba ama okere ha owa", ati nemari amaka.

²¹ Me aate hinamatasehimarika. "Teoso ka towisawateba ama tirahamone tina hike ama tiri? Eria ama ti, Teoso ka towisawa kaminatatehona me hitehari?" me ati namaroke.

"Fe ama okere", ati namarika.

"Teoso ati kakaminateba ama ti, me hikaminehimata?"

"Fe ama okere".

²² Me aate hinamatasehimarika. "Hike ama tiri? Tiwa tikaminahi, tiwa ota kaminibeya, otara me yoseha me ni ya. Hikemona tiwa tine tiri?" me ati namaroke.

²³ "E ka owateba ama oke, ati yana tehibana yama honara ya, ati kitahari. Ati e tehiba amaka ahi:

'Teoso hawinebona te yai tonihabone teke"',

Yowao ati nemari amaka, Teoso ati kakamina Isaiya tohe atimatamona kaminari.

²⁴ Faya soteo me ka hiti me ati ihi fariseo me one me kakeha ²⁵ me aate hitasemarika. "Teoso ka towi-sawatebona ama tirahamone tina, Eria ama tirahamone tina, Teoso ati kakaminateba ama tirahamone tinaha, himataba me titibofarisine tiri faha ya?" me ati namaroke.

²⁶ "Me oobofarisine oke faha ya hine ya. Te baikani ya owa sawika, te awarari, ²⁷ kamakibonaha onowati ya. Teme borone katisi owato okara ha owa. Yama owato okere ha owa. Yama wato mati tohaka mata ya", ati namarika, ²⁸ sawihari tabora Betania tohaha ya, faha Sotao ini toha kowani ka ya, mera iibofarise ka tabora ya.

Yowao Batisita Teoso ka ofeya biti kaminematamonaka.

²⁹ Yama we one ya Sesowi awehimarika, kamakiari he ni ya. "Te awa ha, Teoso ka ofeya biti, yama hiyara me hiri hina nahabihibonaha. ³⁰ Efe okominahareka, owati e na owa ahi: 'E ka owa kamakibonaka onowati ya, tamini mati tohahari. Tamini yokana oha okere ha owa. Hibati ya sawihimatamonaka owatari ya mata. Makoni tamini mati tohaka owa ni ya', ³¹ onahara oke, owatomatarahari mata. Owatomatare okehara oke, me oobofarisabone owa faha ya, Ihayeo me hiwatobona kari waha", ati namarika.

³² Yowao hikaminatasehimarika. "Teoso Kanamori owahara oke, kisahari neme ya. Okoko nima ne kakehi

kobo ne sawihareka he ni ya. ³³ Teoso owa hiyaribehi amaka, owa yosehari, me oobofarisabone owa baha, ati e nari ahi: 'Teoso Kanamori kisehi kobo ne hehi ni ya sawihi tiwe ya faya tiwatobonaka fahi. Efe Teoso Kanamori ya mera batisa neba amaka', Teoso ati ne amaka. Makoni owato amaka, owatorenaha. ³⁴ Yama owahara oke. Makoni Teoso bitimona ona oka", Yowao ati nemarika.

Sesowi Betiro mera ha nematamonaka.

³⁵ Yama we one ya Yowao he ya tataba me famaha me ya tabe me nahohamaroke. ³⁶ Sesowi awehimarika yaka nari. "Teoso ka ofeya biti te awa ha", ati ne ³⁷ he ya tataba me famaha he ati me mitaha me towakamakiamaroke Sesowi ni ya, he ya me tabahabone mati.

³⁸ Sesowi nokowame mera awe ati yana nemarika. **"Himata te siba nineri?"** ati nemarika.

"Habi, hike ka yobe ya tisawirini?" me ati namaroke. Habi era kakanawana ino amaka.

³⁹ **"Te kakamakehi, yama te awibeya, osawi ka yama"**, ati nemarika. Me ya totabame yama me awahamaroke, sawi ka yama. Bahi 10 ora tohemarika.* Afa yama wehe ya Sesowi ya me tabahamaroke.

⁴⁰ Afa me famaha Yowao ati me mitibaha owa inomari amaka Atere. Efe Simao Betiro anotimari amaka. ⁴¹ Nisori ni ya tokomakibote ne he hiyaremataka. "Mesia ota wasiha otake", ati nemataka. Mesia Kirisito ino amaka, Teoso ka towisawatebona ino.

⁴² He kakamemarika Sesowi ni ya. Sesowi he awe ati yana nemarika. **"Simao ama tike, Yowao biti tiwa. Sefaba ama tike waha"**, ati nemarika. Sefa Betiro ino amaka, yati ini tohaharo.

* ^{1:39} ^{1:39} Yara me ati ka bibiria ka bahi 4 ora tohehimatamonaka. Me one ka bahi 10 ora toha nematamonaka.

Firibi ya Natanayeo me famaha mera Sesowi ha nematamonaka.

⁴³ Yama we one ya Karireya ya tokehibona ati ne Firibi wasihimarika. "Tisawihi owa ni ya", ati nemarika. ⁴⁴ Firibi Betisaita kamari amaka, Atere ya Betiro me famaha me ka sitati kari.

⁴⁵ Firibi tokomake Natanayeo kobo ne he hiyarematamonaka. "E ka owa ota wasiha otake, aya Mowisei hikaminehimata hinaka yama hani ya. Efe amaka, Teoso ati kakamina me hikamina hinehimatamonaha. Sesowi amaka, Nasare kari, Yose biti", ati nematamonaka.

⁴⁶ "Sitati e na ka owa ehene amoseba nehiba ama?" Natanayeo ati nematamonaka.

"Tikamakehi, tiwabaya", Firibi ati nematamonaka.

⁴⁷ Natanayeo kamaki Sesowi awehi ati yana nemarika. "Hoho Ihayeo me ka owa yokana te awa ha, era kekeyeha amarari. Keye amakere", ati nemarika.

⁴⁸ "Hibaka owa tiwarini?" Natanayeo ati nemarika.

"Firibi tiwa ha nebona nokosi ya tiwa owahara oke, tiwita tiwa fiko bofe ya", Sesowi ati nemarika.

⁴⁹ Natanayeo ati yana namatasemarika. "Habi Teoso biti ama tike. Ihayeo me ka towisawa ama tike", ati nemarika.

⁵⁰ "Ihayeo me ka towisawa ohahamone tine tike, tiwa owahamone ona owa, tiwita tiwa fiko baforine ya. Yama we one ya yama foti mati tohaha tiwahaba ama tike onamoaro", Sesowi ati nemarika. ⁵¹ Sesowi ati yana namatasehimarika. "Neme howa tokana te awatehaba teke. Neme ka Owa ni ya Teoso nanarifa me kisama me one tokomisama na me te awatehaba teke. Keye amakere", ati nemarika.

2

Sesowi sawihimatamonaka me fafana ba ayaka ya.

¹ Yama we famaha nowati ka yama wehe ya me mari namaroke, me fafana ka ayaka me hiri na mati Kana ya, Karireya ya. Sesowi mati sawihamaroke. ² Sesowi me ha, he ya tataba me toha, na me sawihamaroke afa ayaka ya.

³ Fi ahabamaroke fahi. Sesowi mati hihiyaremarika. "Fi me kihamararake", ati namaroke.

⁴ "Fanawi himataba owa tiyosene tiri? Oko amo nibone amakere mata, Teoso kiti onamoabone owa", Sesowi ati nemarika.

⁵ Ayaka hiti nanarifa mera yosehamaroke. "Fare ati nima te ehene nahi", ati namaroke.

⁶ Yiwa boni 6 na si narehamaroke, hinita. Haha yiwa boni yati hiri ni tohehemetemoneke, Mowisei ati ka yama hani ati ihi. Yiwa boni oharia ka faha ka ritiro 80 tohi ya toha hinaka ritiro 120 tohi ya toha, nemete awineke.

⁷ Sesowi mera hiyaremarika. "Faha te mo nihi haha yiwa boni ya".

Me mo hiniha bosariwahinima namaroke. ⁸ "Yiwa boni ka faha te kabi kani ya te towakamahi marina hiti ni ya", ati nemarika. Me hekamahamaroke.

⁹ Marina hiti faha totomi nemarika, fi tohawahanihi. Hiwatorahamaroke. Marina hiti nanarifa me hiwatoamaroke, me kabi hikani karo boti tori ya. Me ka owa fanehibona marina hiti ha hinehimarika, ¹⁰ hihiyarehibonaha. "Fi amosa ta ni e tai tohate amake. Fi fawi me nafiha nowati ya fi aamosa raba na ta ni e yotohabone eke. Fi amosa ta ni tai tiharara tike. Fi amosa ta ni tiyotowahine tike waha", ati nemarika.

¹¹ Afa Teoso ka yama namo Sesowi tai tohehimarika Kana ya, Karireya karo. Kiti namohi faya Teoso ka towisawa tohehimona me hinehimarika fahi, he ya tataba mati.

¹² Faya tokomemarika Kafanao ya, mati toha, nisori me toha, he ya tataba me toha na me ya tabahari. Me amo ni tatama kawahamaroke Kafanao ya.

Sesowi mera toyosemehimatamonaka, yama me ta na mati teboru wari ka yama ya.

¹³ Soteo me ka Basikowa ka marina amo ni yabokirahamaroke.* Sesowi tokomemarika Serosarei ya. ¹⁴ Teboru wari ka yama ya tokome bani me me ta na mera awehimarika teboru wari ka yama ya, bowirawaha, ofeya me toha, monowi me toha na mati. Moweta me toroka na me naori namaroke.† ¹⁵ Sesowi mato tabi tonihawame mera kosi nemarika, me tokomabone mati. Me fitoto na me tokomamaroke, me nafi. Bani me nafi fitoto namaroke ehene, bowirawaha, ofeya mati. Mesa behe kawahemarika, moweta me toroka na me ka mesa. Moweta tokarikosemarika, ehene.

¹⁶ Monowi me me ta na mera hora nemarika. **"Bani me te towakamahi. Okobi ka yobe yama tata ka yobe te tonihariyahi"**, ati nemarika.

¹⁷ Teoso ka yama hani atimetemone me wati nawahamaroke, he ya tataba mati, ati e naro ahi:

"Tika yobe nofi owaharibone oke",

yama hani ati te amake.

¹⁸ Soteo me ka hiti me ati yana tonahamaroke. "Teoso ati ehene ama ha, hiri tinaharo? Teoso ati ehene tohe ya yama tinamoabone tike, ota awahabana", me ati namaroke.

¹⁹ **"Teboru te nabowahi hari. Te nabowe ya yama we terei na ya hiri onamebanaka"**, ati nemarika.

* 2:13 2.13 Haha marina ya hibati ka yama me wawati nawa toheheme-temoneke, Teoso mera kasomamatamona ka yama, Esito ya. † 2:14 2.14 Teboru ka yinerobona me ta nabone me ati na afa me ni ya Homa ka moweta me ta nemetemoneke. Manakobisa teboru ka moweta me ta towahamemetemoneke, me ta hinehibonaha teboru ya.

²⁰ "Hahi teboru hiri ni ka fa fowe 46 tohahamaro amake. Hiri tinameba ama yama we terei na ya?" me ati namaroke. ²¹ Hahi teboru kaminarehimarika. Fare hiwa kaminemarika, teboromona hiwa tonihari. ²² Ahabe yati name ati me wati hiwahemarika, he ya tataba mati. Makoni Teoso ka yama hani ati me nofa, ati me hinofa, hinehimarika, ahabe yati name ya.

Me ati boti Sesowi watohimatamonaka.

²³ Sesowi sawihimarika Basikowa ya Serosarei ya. Teoso ehene namohimarika, me tamaha mera nakitamahari. Mera nakitame ka ati me hinofemarika, me tamaha mati. ²⁴ Sesowi me ati nofi yokana toharemarika, mera wato kari me nafi, ²⁵ me ati boti wato kari, narabo me nima hirahari, fare ohari yama watohari.

3

Nikotemo Sesowi aate nematamonaka.

¹ Fariseo me ka owa ino Nikotemo tohehi toha nemarika, soteo me ka hiti owa. ² Sesowi aate nebona kakehimarika yama soki ya, me hiwarabona karo. "Habi tiwa ota watoha otake, tikeha tiwa Teoso ati ehene, ota ka borofesobona tiwa. Teoso ni ya tikeri ya Teoso ka yama namo tiwatorehene ama tike ota ni ya", ati nemarika.

³ Faya Sesowi ati yana nemarika. **"Te watamatasari ya Teoso ka towisawa ya te tabarabone teke. Keye amakere"**, ati nemarika.

⁴ "E horawaha himata nima e watami ribe tasa? E ka ami tori ya e tokiyomamatasatehani ama, e watamatasahabana?" Nikotemo ati nemarika.

⁵ **"Faha kivi te kawata Teoso Kanamori ya te watomatasari ya Teoso ka towisawa ya te tabarabone teke. Keye amakere haro.** ⁶ **E wati oharia e abono yati tohate amake. Teoso Kanamori ya e watomatasi ya e kanamori yati namate amake tasa.** ⁷ **Tiwati e rima na**

ahi, e watamatasarabone tina tiwa, owati timita tiwa, te watamatasahabone ona owa. ⁸ Boni moni e mitate amake, kakiba ka yama e watora e. Tokiba ka yama e watorihite amake. Boni hafofori kakete amake fara hinofa ya. Teoso Kanamori e tehi amaka ahi, era nawatamatasahari", Sesowi ati nemarika.

⁹ "Himata nima haro?" Nikotemo ati nemarika.

¹⁰ "Ihayeo me ka borofeso ama tike. Himataba yama tiwatorine tiri? ¹¹ Keye amakere haro. Yama ota watoha ota kamina, yama ota awaha ota kamina, na ota ati te nofarineke. ¹² Bofe ka yama okomina owati te nofara, neme ka yama okomini ya owati te nofahaba te ama? ¹³ E tokomisahaba watatera amake neme ya. Neme ka Owa ta kisakimataka neme ya ohariari. ¹⁴ Mowisei maka kanamori ta tokomisehimatamonaka ahi, yama honara ya Ihayeo me naho ya. Afa ta tokomisi nima Neme ka Owa ta tokomisi me naboneke awa ya Teoso ati ehene, ¹⁵ he ati me nofaha me winatibone karo Teoso ya me tabaha mati fara yama tohaha ya", Sesowi ati nemarika.

¹⁶ Sesowi ati e ne Teoso kaminemari amaka, e nafi nofahari kasiro ya. Era nofe ka fare biti ohari ta nematamonaka, haha he ati me nofaha me ahabamaribone karo, me winatibone karo Teoso ya me tabaha mati fara yama tohaha ya. ¹⁷ Biti yosehimatamonaka, biti mera kakobona ati rari. Biti yosehimatamonaka, biti mera kasomebona ati nari. ¹⁸ Ati me hinofe ya me ahababone Teoso ati ne atiba watakara. Haha ati me hinofare me ahababone Teoso ati ne ati hawa tohaka hibati ya, fare biti ohari ati me hinofare karo. ¹⁹ Yama oye kakehamaroke me ni ya, me hinofaraharo, yama soki me nofaha mati, yama hiyara me hiri ni karo. Makoni me ahababone Teoso ati ka. ²⁰ Haha yama hiyara hihiri me tohaha yama oye me nofatera me amake. Yama oye me kemeyetera me amake, yama hiyara me hiri hina yama oye firi karibone karo.

²¹ Haha Teoso ati nima me ihi na me kakete me amake yama oye ya, yama amosa me hiri hina yama oye firi kibone karo, me ihi me nafi hiwatobone karo, me ihi Teoso ehene tohaharo.

Yowao Batisita me aate nemetemoneke.

²² Faya Sesowi he ya tataba me ya tabehi tokawehi-marika tabora one ya, Soteya ka tabora one. Me ya tabehi sawihimarika fahi, mera iibofarisari faha ya. ²³ Yowao mera iibofarisa nabisematamonaka Aino ya, Sari yabori ya, faha tami karo fahi. Me tamaha me totokomake tohehemetemoneke he ni ya, me hihibofarisabone mati, ²⁴ Yowao me ibematari ya kateya ya. ²⁵ Soteo me ka owa Yowao ya tataba mera hora nematamonaka, era soko ni me kamina mati e amosabone e Teoso ni ya. ²⁶ Yowao ya tataba me tokomemetemoneke Yowao me aate nabone mati. "Habi, aya tikaminehi efe mera iibofarisemonaka, aya sawibahari tiwa ni ya ahi Sotao kowani ya. Me nafi tokomakehamoneke he ni ya", me ati nemetemoneke.

²⁷ Me ati Yowao mite ati yana nematamonaka. "Haha yama e watoha Teoso ehene amaka. ²⁸ Owati te mitaha teke baha, Kirisito ama orahamone ona owa, hine ya tai ohahamone ona owa he nokosi ya, Teoso ati ehene. ²⁹ E ka owa fanehibona fatibone itihibonaka. He ya fafama noki hinehibonaka. Ati himite ya he ya fafama yayai nebonaka. Makoni yayai oke kasiro ya. ³⁰ Me tamaha me hinofebonaka waha. Me tatama rama na owa me nofahabone oke, Teoso ati ehene", Yowao ati nematamonaka.

Teoso biti kakehimatamonaka neme ya.

³¹ Hahi neme ya kakehi ta amosi mati tohaka. Haha bofe ya me kakeha bofe ka mebisa me amake, bofe ka yama me kamina mati. Hahi neme ya kakehi amosi mati tohaka. ³² Yama awa yama mita ne yama kamine ati kamiti me hinofa hikara, me nafi. ³³ Haha he ati kamiti

me nofaha Teoso keye hiri teremona me ati ke. ³⁴ Hahi Teoso hiyose Teoso ati kaminaka, he ni ya Teoso Kanamori nafi ta ne karo. ³⁵ Teoso biti nofate amaka. Yama nafi ta nematamonaka biti ni ya. ³⁶ Haha Teoso biti ati me nofaha me winateboneke Teoso ya me tabaha mati fara yama tohaha ya. Haha Teoso biti ati me nofara me winiba watateraboneke. Teoso hami fawa tereba amaka me ni ya.

4

Samaria ka fanawi Sesowi hiyarematamonaka.

¹ Me ati fariseo me mitehemetemoneke, Sesowi nonofa me tamahamone me ati na me ati, Yowao nonofa me tatama rama namone me ati na mati, me tamaha Sesowi mera iibofarisemona me ati na mati, me tatama rama na Yowao mera iibofarisemona me ati na mati. ² Sesowi amaremarika. He ya tataba memaroke, me me iibofarisa mati. ³ Sesowi tamine fariseo me mitahamone me tamine mite tokememarika Karireya ya, sawimarahari Soteya ya.

⁴ Kariwehimarika Samaria ya, Teoso ati ehene. ⁵ Kobo nemarika Sika ya. Tabora ini amake, Samaria karo, Yako biti Yose tohe ni ya tabora ta hinehemete yabori ya. ⁶ Sesowi yaka ne hasi nebona itarimarika faha tabori beheri ya, haha faha taboribone Yako wi hinehemetemonehe hibati ya. Bahi fawa nisehimarika 6 ora tohe ya.*

⁷ Samaria ka fanawi kamehemetemoneke faha nakamaro. Sesowi aate hinemetemoneke. "**Oko fahaba owa tekawahi**", ati nematamonaka. ⁸ He ya tataba me wataremetemoneke, me tokaha mati Sika ya, yamata me kanikabone mati.

⁹ Samaria ka fanawi ati yana nemetemoneke, Sesowi aate narō. "Samaria ka ama oke. Himataba faha tine tiri

* 4:6 4.6 Yara me ati ka bibiria ka bahi nokorisematamonaka. Me one ka bahi fawa nise toha nematamonaka.

owa ni ya, soteo tihaha tiwa", ati nemetemoneke. (Soteo me ya Samaria ka me yoro tokatera me amake.)

¹⁰ "Teoso ka yama hinita ta hinahabone tiwatora tiwa awine tike. Oko fahaba owa tekawahi ati ne tiwatorihi tine awaka. Tiwato ya aate tinehina amaka, tiwa kakawebonaha faha amosa ya kasiro ya", Sesowi ati nematamonaka.

¹¹ "Ha tiwa faha wiye tikiha tikere, kabi kanahabana. Faha hoti kowike. Hika faha tohari ha, amosamonehe kasiro ya, tikihamonehe? ¹² E ka iti Yako yama watohimatamonaka. Tika yama wato nafira tiwa awine tike. Ota ka faha taboribone ta nematamonaka. Fare faha fafawa tohehimatamonaka, haha faha tabori ka faha. Biti me hifa, hinaka bowi me hifa, na hiehemetemoneke", fanawi ati nemetemoneke.

¹³ "Haha faha e fawi ya bakasi e awamatasahabone eke. ¹⁴ Faha ta onahabone onaha ta me fawi ya bakasi me awamateraboneke. Faha kimisaboneke me boti ya, me winatibone karo Teoso ya me tabaha mati fara yama tohaha ya", Sesowi ati nematamonaka.

¹⁵ "Ha tiwa afa faha ta tinahi okobana. Bakasi owamariyahi. Faha yobi okanamariyahi", ati nemetemoneke.

¹⁶ "Tikamahi. Tika yibote ha tibeya. Te kakamatasi-beya", Sesowi ati nematamonaka.

¹⁷ "Oko yibote watakara", ati nemetemoneke.

"Tiwati fiya tonakere, tika yibote wataremona tina tiwa. ¹⁸ Tika fani 5 nemete tike. Hahi te famawai ka tika yibote amakara hari. Keye hiri tikere", ati nematamonaka.

¹⁹ "Teoso ati kakamina tihahamone one oke. ²⁰ Ota ka iti Teoso me haha tohehemetemoneke haha yati nemeha mese ya. Ha te ta Teoso e ha nabone te ati te te amake Serosarei ya, soteo me te", ati nemetemoneke.

²¹ "Fanawi owati timita mata. Yama one ya haha yati mese ya e ka abi e ha rihi, Serosarei ya e ka abi e ha

rihi, tehabone eke. ²² Hahi Teoso te ha ne te watotere amaka. Ha ota ta Teoso ota ha ne ota watote amaka, soteo me ota tohaha ota. Soteo me ni ya Teoso mera kasomi ka yama kamini tai tohehimatamonaka, tabora nafi ka mera kasomawahebonaha waha. ²³ Yama one yana tonahaboneke. Afa yana toneke. Afa yama ya haha Teoso ha ni wato yokana me tohaha Teoso me ha naba me amake Teoso Kanamori ya. Teoso me ha naba me amake, Teoso yokana me watoha mati. Me e nabone mera okobi siba naka, me hikahiyarebonaha. ²⁴ Hine ya Teoso Kanamori amaka. Kanamori ya e ha nebona ati nareka, Teoso yokana e watoharo", ati nematamonaka.

²⁵ "Mesia kakehiba amaka onahara oke. Ino owa amaka hari Kirisito, Teoso ka towisawateba tohahari. Kaki ya yama nafi kamineba amaka e ni ya", ati nemetemoneke.

²⁶ "Efe ama oke ha owa, tiwa ohiyara owa", ati nematamonaka.

²⁷ He ya tataba me kobo namahamaroke fahi. "Kaa", me ati namaroke, Sesowi fanawi hiyare me awa mati. Me ati wataramaroke. "Himata ebe tine tiri?" me ati rihi, "Himataba fanawi tihiyara?" me ati rihi, namaroke.

²⁸ Faya tokomamaroke sitati ya, faha wiye kakosaharo. Sitati ka mera hiyaremetemoneke. ²⁹ "Te kamakihi. Te awabaya, yama hiri onaha nafi kaminari. Efe Kirisitoteba tohare?" ati nemetemoneke. ³⁰ Sitati ya me yana na me kamahamaroke he ni ya.

³¹ Fanawi tokoma nowati ya he ya tataba me aate hinehimarika. "Habi titafahi", me ati namaroke.

³² "Otefe nake, te watoraro", ati namarika.

³³ Me abe hiyaramaroke. "Tefeba me hekakehino awane?" me ati namaroke.

³⁴ Sesowi ati yana namarika. "Teoso owa yosekimata oke ahi, fare ati nima owehene nabone owa. Hinaka yama ahi ni hawa onihi ya e akara nima onahabone

oke. ³⁵ Te ati e nineke ahi: Yama e koro na abariko 4 ne ya yama e noki nabone te ati nineke, tiriko e bata nibone karo. Owati e nineke ahi: Te ki kamisawahamahi. Yamata hati hawa tohake, te bata nabonehe. Tiriko boni tokasawake hataharo, bata nabana", ati nematamonaka, mera kaminari, Teoso ati me mitahabone mati. "Teoso ati e kamina yama boni babata me nima e nabone eke. ³⁶ Haha yama boni babata me e tohaha fatara Hiti era kakawebonaka hibati ya, e wini fara tohatehabone e Teoso ya e tabaha e fara yama tohaha ya. Yama hati babata ya yama kokoro famehi me yayai naboneke. ³⁷ Me tamine te mitake haro. 'Owa yama koro ne owa ta yama bata nebonaka', me ati te me amake. Keye amakere. ³⁸ Yama boni te bata nabone one oke, te koro raro, me one koro hinaharo, yama ahi ni kikita mati mata ya", Sesowi ati nemarika.

³⁹ Samaria ka me tamaha ati me hinofemarika, me winaha mati haha sitati ya, "Yama hiri ona nafi kaminareka", fanawi ati ni karo. ⁴⁰ Me kamakiamaroke Sesowi ni ya. Me hikayawehimarika, me ya tabehibonaha. Sawihimarika yama we famaha ya. ⁴¹ Me one ati hinofawaha hinehimarika tasa, me tamaha mati. ⁴² Fanawi me hiyamaroke. "Tiwati ihi tohamakere, ha tiwa. Abono ati ota mite ati ota nofahareka waha. Ota watohareka, e nafi kakasoma tohahari", me ati namaroke.

Sesowi towisawa nanarifa biti nakitamehimatamonaka.

⁴³ Yama we famaha nowati ya tokomemarika Karireya ya. ⁴⁴ Ati e nemarika ahi fare: "Teoso ati kakamina e tohaha fara e taboro ka e ati me nofatera me amake", ati nemarika. ⁴⁵ Karireya ya kobo toname ya me hinofemarika, Karireya ka mati, he ehene me awibai karo Serosarei ka ayaka ya, me sawi karo ayaka ya.

⁴⁶ Kobo tonamemarika Kana ya, fare faha fi tonihawahari ka tabora ya. Towisawa nanarifa biti kiya nematamonaka tabora one ya Kafanao ya. ⁴⁷ Sesowi Soteya ya yana tone Karireya ya kobo toname tamine mitehino kakehimarika Sesowi ni ya, he aate nebonaha. Sesowi aate nemarika, tokomakehibonaha, biti hinakitamebonaha, biti ahabinima nemona ati nari.

⁴⁸ Sesowi ati yana nemarika he ni ya. "Te one me kiya na me onakitamari ya owati te nofaraba te awineke", ati nemarika.

⁴⁹ Towisawa nanarifa ati yana nemarika. "Sesowi e tofamamahi. Okatao ahabarayaho", ati nemarika.

⁵⁰ "Tikamahi. Tikatao kitamaka", Sesowi ati nemarika. Sesowi ati nofe tokomemarika.

⁵¹ Hawi ya hinaka yama aahi me kobo hine biti kitamemona me hinehimatamonaka. ⁵² Mera aate nematamonaka, biti kitame ka bahi me kaminabone mati. "Oti ka yama sokirisi ka bahi 7 ora tohe ya yama kome fawa narake", me ati nemetemoneke. ⁵³ Fare Sesowi ati yana ne ka bahi me iti ka yama wati nawahematamonaka, ati e nari ahi, "Tikatao kitamaka", ati nari. Faya Sesowi ati nofawematamonaka. Fara me one toha nemetemoneke, hinaka yobe ka me nafi.

⁵⁴ Faya Sesowi Soteya ya yana tone kamibehi yama namohimarika Kana ka ayaka ya. Manakobisa Soteya ya yana totase Karireya ya kamatase yama namotasehimarika, towisawa nanarifa biti nakitamahari. Yama namo famehimarika, kami famahari Karireya ya.

5

Sesowi me ka owa nakitamehimatamonaka, yaka ni watorari.

¹ Yama we one ya marina one tohatasahamaroke, soteo me ka marina. Sesowi tokomakehimarika Serosarei ya,

sawihibonaha marina ya. ² Serosarei ka yama bari kani ka nokobi one inimaro amake haro Ofeya Me ka Nokobi tohaharo. Afa nokobi beheri ya faha itahamaroke, soteo me ati ka ini Betesita tohaharo. Yobe bari re 5 ne si narehimarika faha witi ya. ³ Me so toshamaroke fahi, me hiyara mati, me tamaha mati, me noki awara me toha, me nowari kana me toha, me yaka ra me toha na mati.*

⁴⁻⁵ Me ka owa sawi nemarika, rabike ka ano 38 tohahanihi. ⁶ Fore Sesowi hiwehimarika. Me one hikaminehimarika Sesowi ni ya, rabikati ka ano tamaharo. Aate hinehimarika. **"Kitami tinofini?"** ati nemarika.

⁷ "Owa me sa nifehaba me watatera me amake, faha rike yana ni ya. Faha rike yana ni ya obokabone owa me kakahiti nofa ama oke", ati nemarika.

⁸ **"Yana tinahi. Tika hohoma titihi. Yaka tinahi"**, Sesowi ati nemarika. ⁹ Faya kitamemarika hibati ya. Yana ne hohoma tama ne yaka nemarika.

Afa yama wehe sabatamaroke. ¹⁰ Makoni soteo me ka hiti me hora hinehimarika. "Sabato amake haro. Tika hohoma tiwa tirahabone tike. Sabato ya yama e ahi tera e amake", me ati nemetemoneke.

¹¹ "Owa kasome ati e nareka ahi: 'Tika hohoma titi ya yaka tinahi', ati nareka".

¹² "Hike ati amarano, tiwa yosehari, tika hohoma titi ya yaka tinahabone ati nenoho?" me ati nemetemoneke.

¹³ Me tamaha me baikani ya Sesowi fawa ne ka ino hiwatorehimatamonaka.

¹⁴ Bahi toke ya Sesowi kobo hinehimarika teboru wari ka yama ya. **"Owati timita mata. Tikitamawa tike waha. Yama hiyara hiri tinamariyahi waha. Yama hiyara hiri ni**

* ^{5:3} ^{5:3} Faha rike me noki nemetemoneke. Teoso nanarifa me kisahā me ihi faha rereko tohehemetemoneke. Faha rike me awi ya me ka owa boki tai tohe kitamematamonaka.

fawa tiri ya tika rabiki yehekosariyahi mata ya", Sesowi ati nemarika.

¹⁵ Tokomatase soteo me ka hiti mera hiyaremataka, Sesowi he kasome kaminari. ¹⁶ Soteo Sesowi me wati kanehemetemoneke waha, mera kakasoma tohe kari sabato ya.

¹⁷ Soteo mera Sesowi hiyaremarika. "Okobi yama ahi ni fawa nofare amaka. Fara oha one oke", ati nemarika.

¹⁸ Makoni soteo me wati hikawehimatamonaka, me hinahabihebonaha waha. Me hikakomataka, sabato ya yama ahi nemonaha. Me hikako, hinehimata awaka, fare bati Teoso tonihari, fare Teoso nima nemona ati, nari.

Sesowi hiwa kaminematamonaka, Teoso biti tohehimona ati nari.

¹⁹ Sesowi mera hiyaremarika. "Teoso ehene biti awehi fare bati ehene nima biti ehene nareka. Ohari yama hiri tere amaka. Keye amakere. Fara yama Teoso hiri hinaha biti hiri hite amake. ²⁰ Teoso biti nofe ka hinaka yama nafi hiri hinaha yofi kite amaka, biti ni ya. He ni ya yama one namohibonaka, amosi mati tohaharo kasiro ya, 'Hika', te ati nibone karo. ²¹ E ahaba Teoso era hiri namate amaka. Biti fare ehene toha te amaka, era hiri namahari, era hiri nami nofe ya. ²² Teoso me ihi manakone nahabirebonaka, me hiri hinaharo. Biti ta yosehareka, me ihi manakone nahabihibonaha. ²³ Teoso biti amosemona me nafi ati nabone ati nareka, Teoso amosemona me ati na me ati nima. Biti amosaremona me hine ya, bati amosaremona me hinebonaka, biti yosehimata, kakehibonaha. ²⁴ Haha owati me mitaha Teoso owa yosehimata ati me nofaha me wini fara tohatehaboneke Teoso ya me tabaha mati fara yama tohaha ya. Keye amakere. Teoso me ka yama hiyara manakone nawatarebbonaka. Me ahabateraboneke. Me hiri namatehaboneke. ²⁵ Me ahabi hawa toha yama toyabo ya Teoso biti ati me miti ya me hiri namahaboneke

tasa. Afa yama yana tonake. Keye amakere. ²⁶ Teoso mera hiri namate amaka. Ehene biti mera hiri nami wato nareka. ²⁷ Ati ehene biti yama manakone nahabihonaka, me hiri hinaharo, Neme ka Owa tohe kari. ²⁸ 'Hika', te ati rabone teke. Yama toyabo ya haha me tame si tonaha ati me himitebonaka, me nafi. ²⁹ Me fito tonahaboneke. Haha yama amosa me hiri na me ta me hiri nami amosa, haha yama hiyara me hiri na me hiri nami hiyarihi, naboneke, me ka yama manakone Teoso hinahabiha mati".

Teoso Sesowi kaminemona Sesowi ati nematamonaka.

³⁰ "Owahariha yama hiri otera ama oke. Teoso owa yosekimataka, me ihi manakone onahabihabone owa, me hiri hinaharo. Me ihi manakone onahabiha owehene amosake, yama onofa hiri ora owa, Teoso ati nima owehene na owa".

³¹ "Fara otamine okomini ya owati amosarehene ama oke. ³² Hahi owa kamina ne naka. Owatoareka keye hiri rari, owa kaminari. ³³ Me te yosehani teke, Yowao me aate nabone mati. Ati amosenoka owa kaminari, keye hiri rari. ³⁴ Owa me kaminabone orahara oke. Ati okominahareka, te kasomibone karo. ³⁵ Nabarina sari kana oye nima nareka. Ati te nofehinoka. Te yayai nani teke, oyene ya te sawiha te. ³⁶ Yowao otamine kamineno yama hiri onaha ta amosi mati tohake, owa kamini yokana tohaharo. Okobi yama hinofa yokana hiri onahabone owa yosehimarika, yama hawa onihabone owa. Afa yama hiri onaha owa kaminineke, okobi owa yosekimata owa. ³⁷ Okehemete oke okobi ati ehene. Efe owa kaminaka. Ati te mitatere amaka. Abono te awarihi tehi amaka. ³⁸ Ati sawikara te ati boti ya, hiyoseke ati te nofare karo. ³⁹ Teoso ka yama hani ki ni fara te tohate te amake, te sawi tabiyo Teoso taboro ya. Afa Teoso ka yama hani owa kamina kene te ati tera te amake. ⁴⁰ Kaki te nofara teke owa ni ya. Owa ni ya

te kaki ya Teoso ya te tabaha te winehene te amake fara yama tohaha ya".

⁴¹ "Otaminahamone me ati nabone orahara oke. ⁴² Te ati boti owato oke, Teoso te nofara te. ⁴³ Okobi ati ehene okeha owa te nofakere. E ka owa fare ati ehene kake ya te nofehiba amaka. ⁴⁴ Owati te nofakere, te amosamone me ati nabone te ati ni karo, fara te one mati. Ha ita yama amosene amake haro, te amosamone Teoso oharitehi ati nebona te ati ni ka yama ta. ⁴⁵ Okobi ni ya te ehene hiyara okominahabone te ati na te awineke, owa te wati nawaha te. Owatiba wataraboneke te ehene okominahaba owa okobi ni ya. Te ehene Mowisei kaminaka, efe Mowisei tera kasomebona te ati nari. ⁴⁶ Mowisei ati te nofara teke. Mowisei ati te nofi ya owati te nofehene te amake. Mowisei yama hani rawi ne owa kaminemataka, ⁴⁷ ati te nofarari. Makoni owati te nofarineke", Sesowi ati nemarika.

6

Sesowi mera natafematamonaka, 5000 me toha mati.

¹ Yama we one ya Sesowi yana tone kariwehimarika Karireya ka faha kowani ya. Faha ini one amake haro, Tiberiati. ² Me tamaha me hikiyomarika, Teoso ka yama namo kari, me kiya na mera kasomari. ³ Faya Sesowi tokomisehimarika atami ya fahi. He ya tataba me ya tabehi me nahorisahamaroke. ⁴ Basikowa amo ni yabokirahamaroke, soteo me ka marina.

⁵ Sesowi ki namisawahame mera awehimarika, me tamaha me kakeha mati he ni ya. Firibi aate nemarika. "Hika ya bao e kanikaribe, me tafebana?" ati nemarika. ⁶ Hine ya ati e nemarika ahi, Firibi totomi nari, ehenebona wato kari, hibati ya hiri hinahabonehe.

⁷ "Abariko 8 ne ka yama ahi ni manakone nafira aw-ineke, bao kakanikabana, me ebe hinehibana", Firibi ati nemarika.

⁸ He ya tataba me ka owa ati yana nemarika, Atere, Simao Betiro anoti. ⁹ "Yetene sawika hari, bao sefata tohehi kihahari, siko nari. Hinaka aba me fama, ke. Hinaka yamata tamararake, me tamaha me tafebana. Me tamake", ati nemarika.

¹⁰ "Me te yosehi me naorisahaba mati", Sesowi ati nemarika.

Haha yama ya masiri hinama tohahamaroke. Me nahorisahamaroke. 5 mio me makitiri tohahamaroke, me fanawi toha, matehe toha, na tomi kara mati.

¹¹ Sesowi bao wara tokanemarika. "Teoso faya amake", ati nemarika, Teoso ni ya. Faya bao ta nemarika me ni ya, me nahoha mati. Aba mera ta, nemarika. Fara me hinofa ra ta nemarika me ni ya.

¹² Me akari ya he ya tataba me narabi nima nemarika. "Yama tori hasi na te kayabahi. Abariyahi", ati nemarika.

¹³ Bao siko ne toro hasi ne me kayabamaroke, isiri 12 na mo naro.

¹⁴ Afa Teoso ka yama Sesowi hinamoha me awaha me ati yana namaroke. "Efe Teoso ati kakaminamata amaka, kaketehibona me hinehimatamonaha hibati ka mati. Keye amakere", me ati namaroke.

¹⁵ Sesowi yana ne tokomatasehimarika yati nemeha mese ya, ohariari, me hiwatebona me hineno mera wato kari, me ka towisawabonaha.

Sesowi yaka nematamonaka faha baki ya.

¹⁶ Bahi toke ya he ya tataba me tokifiwahamamaroke faha ya. ¹⁷ Me tokibima me towakamahamaroke, me towakariwamabone mati Kafanao ya. Yama kayomamaroke. Sesowi kamakimatarehimarika me ni ya.

¹⁸ Yama yana tonahamaroke, boni nafiharo. Faha rike nafihamaroke. ¹⁹ Me ori namaroke, kirometoro 5 na tohi ya toha, 6 na tohi ya toha, na ya.

Faya Sesowi me awahamaroke fahi yaka nari faha mese ya. Kamaki bori namakimarika ayata ya. Me hinakomehemarika.

²⁰ Mera hiyaremarika. "Owa amake. Te watorima nahi", ati nemarika. ²¹ Me kakomemara foyamisamakehimarika me ati ihi. Me kobo kanibote namaroke fahi Kafanao ya.

Sesowi me siba nemetemoneke.

²² Yama wamini ya me tamaha me naobasibaha me naosa nemetemoneke faha kowani ya. Me ati boti e nemetemoneke ahi: "Kanawa ya me tokibima me ya Sesowi tabarareka. Kanawa fara oharineke. One watakere. He ya tataba me towakama me awineke fara hinama me toha mati", me ati boti ati nemetemoneke.

²³ Faya sitati Tiberiati ka kanawa kamehemetemoneke fara bao me kabi ka yama ya, e ka Hiti ka Teoso ha ni nowati ka bao kabi. ²⁴ Me tamehemetemoneke. Yama me watohemetemoneke waha, Sesowi sawire ka yama. he ya tataba me sawirihi ni ka yama me wato nemetemoneke. Kanawa ya me kibeha me towakamakiemetemoneke Kafanao ya, Sesowi me siba na mati.

Sesowi neme ka bao tohehimona ati nematamonaka.

²⁵ Kowani ya me kobo tokanami ya Sesowi me towasi-makia he me aate namaroke. "Habi himata yama ya kobo tirini?" me ati namaroke.

²⁶ "Owa te siba nene te amake, Teoso ka yama onamoamone te ati ni ya. Owa te siba na te awineke hine ya tera onakari karo bao ya. Keye amakere. ²⁷ Yama te ahi rabone teke, haha yamata te kanikabone te, bototeharo. Yama te ahi nabone teke, yamata one te kanikabone

te, botohinateraro. Haha yamata e kabi ya e wini fara tohatehabone eke Teoso ya e tabaha e, fara yama tohaha ya. Neme ka Owa tera kakawebonaka afa yamata ya, okobi Teoso ati ehene", ati nemarika.

²⁸ "Otara tikanawanahi, fara yama Teoso hinofa yokana ota hiri nabone ota", me ati namaroke.

²⁹ "Te ehene e na ahi, Teoso yama hinofa yokana te hiri nabone te. Hahi e ka owa Teoso hiyose kakehimata ati te nofahabone ati nareka", ati nemarika.

³⁰ "Himata yama tinamoribe, Teoso ka yama, tiwati ota nofiba karo? Himata hiri tiribe? ³¹ E ka iti mana me kabehemetemoneke yama honara ya. Yama hani ati e teha amake ahi:

'Neme ka bao ta nematamonaka, me hikabebonaha',

ati te amake", me ati namaroke.

³² "Mowisei tera kakawarehimatamonaka neme ka bao ya. Okobi ta tera kakawaka neme ka bao yokana ya. Keye amakere. ³³ Teoso ka bao neme ke kishimatataka, ehene bofe ka me wini fara tohatibone karo Teoso ya me tabaha mati, me nafi", ati nemarika.

³⁴ "Otara kakawi fara tihahi efe bao ya", me ati namaroke.

³⁵ "Efe bao ama oke, ha owa. Efe bao me kabi ya me wini fara tohatehaboneke Teoso ya me tabaha mati. Owa ni ya me kakeha me fimimateraboneke. Haha owati me nofaha bakasi me awamateraboneke. ³⁶ Hibati ya tera ohiyarara oke, owa te awakene owati te nofaramone onaha owa. ³⁷ Haha owa ni ya okobi me ta hinaha me kakehaba me amake owa ni ya. Haha me kaki ya owa ni ya me were owitirahabone oke. ³⁸ Okehemete ama oke neme ya, Teoso owa yosehi owa. Okehemete ama oke yama onofa amara hiri onahabone owa. Okehemete ama oke, Teoso yama hinofa yokana hiri ni owaharhabone owa. ³⁹ Owa

yosehimata yama hinofa yokana e nineke ahi. Me ka owa fawa oniheba wataterebona ati nareka, me ta hinaha me ka owa. Owati ihi me nahomisamatehabone ati nareka yama amo ni nafi ahabi ya. ⁴⁰ Okobi yama hinofa yokana e nineke ahi: Haha he biti awi yokana me tohaha he biti ati me nofa me wini fara tohatehabone ati nareka he ya me tabaha mati, fara yama tohaha ya. Afa me hiri onamabone ati nareka, yama amo ni nafi ahabi ya", ati namarika.

⁴¹ Soteo Sesowi ati me mita me abe hiyaramaroke, he ati me nofaramone me ati na mati, ati e nari ahi, "Bao neme ka ama oke ha owa, okeha owa neme ya", ati nari. ⁴² "Hahi Sesowi amaka, Yose biti. Bati ota wato, mati ota wato, te amake. Himataba ati e nara ahi: 'Okehara oke neme ya', ati nari?" me ati namaroke.

⁴³ "Te ati e rima nahi fahi, te abe hiyara te, owati te nofaramone te ati na te. ⁴⁴ Okobi owa yosekimata me hekakeha me ta me kakehaboneke owa ni ya. Haha okobi me hekakera me kakeraboneke owa ni ya. Owa ni ya me kakeha me ta me hiri onamabone oke, yama amo ni nafi ahabi ya. ⁴⁵ Hibati ka Teoso ati kakamina memete me ka yama hani ati e teha amake ahi:

'Teoso mera kanawanehibonaka, me nafi',

yama hani ati te amake. Haha okobi ati me mitaha he ati me watowaha me kakehaboneke owa ni ya. ⁴⁶ Okobi me awahaba me watatera me amake. Ha ita Teoso ni ya kakehimata ta he awate amaka. ⁴⁷ Haha owati me nofaha me wini fara tohatehaboneke Teoso ya me tabaha mati, fara yama tohaha ya. Keye amakere. ⁴⁸ Bao ama oke ha owa. Efe bao me kabi ya me wini fara tohatehaboneke Teoso ya me tabaha mati. ⁴⁹ Te ka iti mana me kabehemetemoneke yama honara ya. Me ahabemetemoneke faro. ⁵⁰ Hahi bao ta neme ya kisakimata amaka, me hikabebonaha, me

ahabaterabone mati. ⁵¹ Ha owa efe bao yati ne ama oke, kisakimata neme ya. Hahi bao me kabaha fara me tohaha me tohatehaboneke. Efe bao oko ime amaka, ta onehibonaha, ehene me wini fara tohatibone karo Teoso ya me tabaha mati, me nafi", ati nemarika.

⁵² Soteo me yawahamaroke, me abe hiyara mati. "Hi-mata nima ime ta ni neba amara, e kabehibana?" me ati namaroke.

⁵³ "Neme ka Owa ime te kabarihi, emene te fawarihi ne ya te sawiterabone teke fara yama tohaha ya ha te. Keye amakere. ⁵⁴ Haha oko ime me kaba, oko emene me fawa na me wini fara tohatehaba me amake Teoso ya me tabaha mati, fara yama tohaha ya. Me hiri onamatehaboneke yama amo ni nafi ahabi ya. ⁵⁵ Oko ime yamata yokana amake. Oko emene yama fawaha yokana amake. ⁵⁶ Haha oko ime me kaba, oko emene me fawa, na me ya otabine oke, owa ya me tabaha mati. Ota tabi fawa rabone otake. ⁵⁷ Okehemete ama oke okobi yati ne ati ehene. Ehene yati one oke. Oko ime me kabaha me yati nabisaboneke owehene. ⁵⁸ Efe bao neme ya kishimata amaka. E ka iti bao owa me kabaha me ahabemeteteke. Hahi bao ta me kabi ya me wini fara tohatehaboneke Teoso ya me tabaha mati fara yama tohaha ya", ati nemarika. ⁵⁹ Ati e nemarika ahi, mera kanawanahari Kafanao ka sinakoka ya.

Tiwati hiri tinaha ta amosake.

⁶⁰ He ya tataba he ati me mitaha me ati yana namaroke, me tamaha mati, me ati e na mati ahi: "Hahi ati nihi-nakara. Hike ati hinofaraba?" me ati namaroke.

⁶¹ Sesowi he ya tataba me ati boti watohimataka, me abe hiyara mati, ati me hinofarahari. Mera aate nemarika. "Owati te nofarini? ⁶² Te ati e naba te amari, Neme ka Owa te awi ya tokomisamari fare kisaki ka yama ya? ⁶³ Teoso Kanamori ehene te wini fara tohatehaba te amake Teoso ya te tabaha te. E ka one me ihi e naba watatera

amake, Teoso Kanamori ehene nima me ihi na mati. Owati hiri onaha ihi Teoso Kanamori kakete amaka. Owati hiri onaha ihi te wini fara tohatehaba te amake Teoso ya te tabaha te. ⁶⁴ Te one me nasa ke owati me nofara mati", ati nemarika. Sesowi hibati ya me ini watohimatamonaka, he ati me nofara mati. Me ka owa ino wato, nematamonaka, he ta tebanoho me one ni ya.

⁶⁵ "Makoni owati e nara oke ahi: 'Haha me ta me ni ya okobi ati amose ya me kakehaboneke owa ni ya'", ati nemarika.

⁶⁶ Afa yama ya Sesowi ya tataba me one Sesowi me nofamara he ya me tabamarahamaroke, me tamaha mati.

⁶⁷ Me 12 na mera aate nemarika. "Te tokoma nibana ha te?" ati nemarika.

⁶⁸ Simao Betiro ati yana nemarika. "Ota ka Hiti hike ya ota tabaribe? Tiwati hiri tinaha ta amosake. Tiwati kamiti ota nofake, ota winatehabone ota Teoso ya ota tabaha ota, fara yama tohaha ya. ⁶⁹ Tiwati ota nofake. Hahi tamine me hikaminehimata tihaha tiwa ota wato nineke, Teoso tiwa yosehi tiwa", Betiro ati nemarika.

⁷⁰ "Te 12 na tera okatikaharo oke. Te ka owa ohari sawi naka, Satanaisi ehene weye nari", Sesowi ati nemarika,

⁷¹ Yota kaminari, Simao Isikarioti biti, Sesowi ta tebanoho me one ni ya, me 12 na me ka owa.

7

Sesowi sawihibona nisori me hinehimatamonaka ayaka ya.

¹ Sesowi yobi ni ohariwahemarika Karireya ya. Yobi ni nofamarehimarika Soteya ya, soteo me hinabowehibona me hine kari. ² Soteo me ka marina amo ni yabokirahamaroke, yobe fotare ka marina. ³ Sesowi nisori me aate hinehimarika. "Sesowi yana tinahi. Tikamibeya Soteya ya, tiwa me nofaha tiwehene kitaha me awahabone tiwa.

⁴ Me nafi era watohaba e ehene e kehemoteraboneke. Yama tiwato ya tiwa tinamoabone tike, tiwa me awibone

karo, me nafi", me ati namaroke. ⁵ Me ati e na Teoso ka towisawa amaremona me hinehimarika, fara nisori mati.

⁶ "Oko amo nibone kobo kere mata. Fara yama we nima te amo ni nineke ha te. ⁷ Tera me kakokere. Ha owa ta owa me kakoke, yama okomini karo me ka yama hiyararo. ⁸ Te sawihi marina ya Serosarei ya. Osawirabone oke, oko amo nibone kobo ri karo". ⁹ Ati e ne itamatehimarika mata Karireya ya.

Sesowi sawihimatamonaka yobe fotare ka marina ya.

¹⁰ Sesowi nisori me tokomakehemetemoneke marina ya. Me nowati ya tokomakehimarika, me nafi hiwatorahari. Me nafi hiware tokomakehimarika. ¹¹ Marina ya soteo me ka hiti me siba hinehimarika sawi tabiyo. "Hibaka tohe awaraya?" me ati nemetemoneke. ¹² Marina ya me sawiha me abe hiyararawemetemoneke, Sesowi me kamina mati. "Amosate amaka", me one ati, "Hiyatere amaka. Era keyehate amaka", me one ati, nemetemoneke. ¹³ Sesowi me kamina me ati kitaremetemoneke, me ka hiti me me nakome karo.

¹⁴ Marina enoki ahabi ya Sesowi tokiyomamakemarika teboru wari ka yama ya. Mera kanawanehimarika waha. ¹⁵ "Kaa", soteo me ati namaroke. "Himata nima ne yama watora, me hikanawanarahari?" me ati namaroke.

¹⁶ "Owati amara okominine oke. Owa yosehimata ati okominine oke. ¹⁷ Teoso yama hinofa hiri ni tinofi ya yama okomina tiwato tinahabone tike, owati amararo. Owa tiwatoabone tike, Teoso ati okominaha owa. ¹⁸ E one era me kahiyarahabone e ati ni ya fara e ati e kaminabone eke. Era yosehi me kahiyarahabone e ati ni ya keye hihiri e tohara awineke. E ehene e na e ka yama hiyaraba watatera amake. ¹⁹ Te ni ya Mowisei Teoso ati kamine ati te tokatabatera te amake, te nafi. Himataba owa te nabowahabone te ati nineri?" ati nemarika.

²⁰ "Inamati ehene ama tirini? Hibake tiwa nabowehi-bona ati rano?" me nafi ati namaroke.

²¹ "Te ka owa ohari okasomi ya 'Kaa', te ati na teke.

²² Mowisei tera yosehimatamonaka, te ka matehe sowiri atari kote te wisi nabone te. Matehe sowiri atari kote wisi ni Mowisei tai toharematamonaka. E ka iti me one ta matehe sowiri kote wisi ni me tai tohibehemetemoneke, Mowisei watare ya mata. Sabato ya yama te ahi te te amake, matehe sowiri atari kote te wisi na te, ²³ fare Mowisei atimatamona ehene. Himataba owa te kakoneri, sabato ya e ka owa okasoma owa, abono nafi? ²⁴ Yama mese te kakatamarima nahi. Yama boti te awahi, amosi te awahabana, yama hiyara wataramone te ati niba karo", ati nemarika.

Owa te watoha te awine?

²⁵ Serosarei ya me winaha me one ati yana namaroke. "Efe amare, me hinabowebona me hinahari? ²⁶ Me nafi hiyare e ka hiti me ati yana kere he ni ya. Kirisitomona me hine awa, e ka hiti mati? ²⁷ Kirisito amare awaka. Yane ka tabora ota watoke. Kirisito kake ya yane ka tabora e watorabone me hite amake", me ati namaroke.

²⁸ Sesowi mera kanawanehimarika teboru wari ka yama ya. "Owati te mitahi. Owa te watoha te awine? Owati ka tabora te watoha te awine? Fara owati amara ihi okehemete ama oke. Owa yosekimata te watokere. Era keyehatere amaka. ²⁹ Owato oka ha owa, okehemete owa ahi he ni ya. Owa yosehimata amaka, okehabone owa", Sesowi ati nemarika.

³⁰ Faya me hiwatebona me hine me hiwatarehimarika mata, amo nibona kobo re karo mata. ³¹ Me tamaha ati me hinofawahemarika waha, me ati e na mati ahi: "Hahi mera nakitamahareka hari, me tamaha mati. Kirisito tohe awaka hari, kaketehibona me hinehimata", me ati namaroke.

Me ka hiti saotato me me yosehemetemoneke, Sesowi me watahabone mati.

³² Me tamaha me abe hiyara Sesowi me kamina me ati e na me ati fariseo me himitemeteke. Faya sasetoti me ka hiti me ya fariseo me tabaha me ka saotato me me yosehemetemoneke, Sesowi me watahabone mati.

³³ "Sasawi okowamatabone oke mata te ni ya. Manako-bisa owa yosekimata ni ya okomabone oke. ³⁴ Owa te siba ni ya owa te wasiraba te amake. Fara okomi ka yama ya tokomaki te watoraba te amake", Sesowi ati nemarika.

³⁵ Soteo me abe hiyaremetemoneke. "Hika ya tokomeba amara, e wasirebana? Tokomarehiba ama bara me ka sitati ya, Keresia ka me ati me hiri na me ka sitati ya, e ka one me wini ka yama ya? Bara mera kanawana neba ama fahi? ³⁶ Himataba ati e nara ahi: 'Owa te siba ni ya owa te wasiraba te amake. Fara okomi ka yama ya tokomaki te watoraba te amake', ati nari?" me ati nemetemoneke.

Teoso ka faha Sesowi kaminematamonaka.

³⁷ Marina amo ni towaharikosamaroke, amosi mati tohaharo. Sesowi wamise ati yana nemarika. "Owati te mitahi. Bakasi te awi ya te kamahi owa ni ya. Yama te fawibeya. ³⁸ Teoso ka yama hani owati me nofa mera kamina ati e teha amake ahi:

'Faha tamini mati tohaha tasi namisaboneke he nabati ya, faha kanafiaharo',

ati te amake".

³⁹ Sesowi faha kamine Teoso Kanamori kaminemarika, Teoso ta hinehibanoho me ni ya, Sesowi ati me nofa mati. Teoso Kanamori kakematarematamonaka mata, Teoso Sesowi towakamare karo mata neme ya.

Me abe kasiro kamisemetemoneke, Sesowi me kamina mati.

⁴⁰ Sesowi mera hiyare ati me kamita me one ati e namaroke ahi: "Efemata amaka, Teoso ati kakaminamata, kamatehibona me hinehimatamonaha hibati ka mati. Keye amakere", me ati namaroke. ⁴¹ "Kirisito amaka", me one ati namaroke. Me one ati e, namaroke ahi: "Kirisito watareba awaka Karireya ya. ⁴² Kirisito Tafi ka notitebonamona Teoso ka yama hani ati te amake. Kirisito watehibonamona ati te amake Berei ya, Tafi ka sitati ya", me ati namaroke. ⁴³ Me abe kasiro kamisamaroke, Sesowi me kamina mati. ⁴⁴ Me one hiwatebona me hinehimatamonaka, me hibehibonaha kateya ya. Me hibehibona me hine me hiwatarematamonaka.

Me ka hiti Sesowi me nofaremetemoneke.

⁴⁵ Faya saotato me fari tonamemetemoneke, sasetoti me ka hiti fariseo me ya me taba me ni ya. "Himataba te kakamarara?" me ati nemetemoneke.

⁴⁶ "E ka owa ati e neba watatere amaka", saotato me ati nemetemoneke.

⁴⁷ Fariseo me ati e nemetemoneke ahi: "Tera keyeha ne awaka. ⁴⁸ E ka hiti ati me hinofare awaka, me nafi. Fariseo me nafi ati hinofarihi, hine awaka. ⁴⁹ Haha he ati me nofaha yama me wawatobiti kere. Mowisei ka yama hani me watorihi ke. Makoni Teoso mera waka nebonaka me ka yama hiyara ihi", me ati nemetemoneke.

⁵⁰ Nikotemo ati yana tonehimatamonaka, fariseo me ka owa, tokibahari Sesowi ni ya. ⁵¹ "Mowisei ati e nemata awaka ahi hinaka yama hani ya, e kihaharo. Haha me ihi hiyaramone me ati e mitibahabone eke, fara hine me kamina me ati, yama e watobone karo", Nikotemo ati nematamonaka.

⁵² "Karireya kabisa ama ti, ha tiwa? Teoso ka yama hani tiwahi. Teoso ati ka yama hani atiba watatera amake, Karireya ka Teoso ati kakaminatebona kaminaro", me ati nemetemoneke.

⁵³ Me tokomarawemetemoneke fara me tabori ya.

8

Tika ahabi onofabisa okere.

¹ Sesowi tokomisehimarika atami ya, orifa boti ka atami ya. ² Yama we kamaki ya tokomemarika teboru wari ka yama ya. Me nafi kakehamaroke he ni ya. Itaririse mera kanawanehimarika. ³ Mowisei ati kakamina fariseo me ya me taba fanawi me kakamakehamaroke, maki amare ahi hina me hiwasiharo. Me ati ihi wahamaroke me baikani ya. ⁴ Sesowi me aate namaroke. "Borofeso, fanawi maki amare ahi hina me wasihanike. ⁵ Fanawi ihi e na e banahabone Mowisei ka yama hani ati te amake yati ibe ya, ahababonehe. Himata nima tiwati ri?" me ati namaroke, ⁶ he me totomi na mati, ati tosawarihona me hinahari, ati me himite ya me hikaminehibonaha me ka hiti me ni ya.

Sesowi mowi nise yama hani rawi kanehimarika wami ya, yehe ya. ⁷ He aate ni me fawa ramaroke, he ati miti tabiyo. Faya wamisame ati yana nemarika. **"Te ka owa yama hiyara hiri re kinari tai hiwahi"**, ati nemarika.

⁸ Sesowi mowi nisamatase yama hani rawi katase-marika wami ya. ⁹ He ati me mita me tokomamaroke, me oohariki na mati. Horawe tai tohame nowati ya me one tokomakehamaroke. Ohari fanawi ya tofamakosemarika, me teme na mati.

¹⁰ Wamisame fanawi aate nemarika. **"Fanawi hibaka me tohari? Tika ahabi me nofa me watara me awine?"** ati nemarika.

¹¹ "Me watara me awineke", ati namaroke.

"Tika ahabi onofabisa okere. Tikamahi. Tiwehene hiyara watamariyahi waha", ati nemarika.

Me nafi ka yama oye ama oke.

¹² Sesowi mera hiyaremarika. **"Me nafi ka yama oye ama oke ha owa. Owa ni ya te sawi ya te yaka raba teke**

yama soki ya. Te ka yama oyebone nahabone teke, te wini fara tohatibone karo Teoso ya te tabaha te", ati nemarika.

¹³ Fariseo me ati yana namaroke. "Fara tiwa tikamina tiwati amosakere", me ati namaroke.

¹⁴ "Fara owa okomina owati amosake, okimete ka yama owatoa owa, okomiba ka yama owato ona owa. Okimete ka yama te watokere, ha te ta. Okomiba ka yama te watorihi, ke. ¹⁵ Me one ihi hiyaramone te ati ke, fara yama te nofa te hiri na te, Teoso ati miti te nofara te. Me ahababone ona owatiba watatera ama oke. ¹⁶ Me ahababone ona owati ni ya owati amosa awineke, owati ohariri karo, okobi ati ya owati tohi karo, owa yosekimata. ¹⁷ Ati e nineke ahi, te ka yama hani karo, Mowisei ka yama hani:

'E ka one me famaha me ta yama me kamini ya, me ati amosa me awineke',

ati ke. ¹⁸ Owa okominine oke. Okobi owa yosekimata owa kamina naka", Sesowi ati nemarika.

¹⁹ "Hika ya tohe awaraya abi?" me ati namaroke.

"Owa te watokere. Okobi te watorihi ke. Owa te wato ya okobi te watohene te amake", ati nemarika, ²⁰ mera kanawanahari teboru wari ka yama ya, yinero wiyene wari yabore ya. Me hiwatamatarehimarika, me hibehibana kateya ya, amo nibona kobo re karo mata.

Hibake ama tiri?

²¹ Sesowi mera hiyaramatasehimarika. "Okoma okibone. Owa te siba ni ya owa te wasiraba te amake. Te ahababa te amake, te ka yama hiyara te kihasa na te. Tokomaki te watoraba te amake fara okomi ka yama ya", ati nemarika.

²² "Fare hiwa nahabihiba ama, 'Okomi ka yama ya kamaki te watoraba te amake', ati nari?" soteo me ati namaroke.

²³ "Bofe ka me te amake. Neme ka ama oke ha owa. Wami ka me te amake. Wami ka ama okere ha owa. ²⁴ Te ahababone onahara oke, te ka yama hiyara te kihasa na te. Efe amaremona owa te ati ni ya te ahababa te amake, te ka yama hiyara te kihasa na te", ati nemarika.

²⁵ "Hibake ama tiri?" me ati namaroke.

"Efe aya okominehi ama oke. ²⁶ Te ka yama hiyara tamaha hasi narake, okominehenehe. Hahi owa yosekimata keye hiri tere amaka. He ni ya yama omita ta okomini onofa ama oke", ati nemarika. ²⁷ Ati me hiwatorehinarika, batino kaminari.

²⁸ Sesowi ati yana namatasehinarika. "Neme ka Owa te ta tomise ya owa te watohaba teke, efemona owa. Owahariha yama hiri otera ama oke. Okobi owa kanawane ka yama ta okominate ama oke hine ya. ²⁹ Owa yosekimata owa ya famaka. Owa kakosareka, yama hinofa hiri oni karo", ³⁰ ati nemarika. Me tamaha ati me hinofemarika.

Satanaisi biti me te amake.

³¹ Sesowi soteo mera hiyaremarika, ati me hinofari. "Owati nofi te fawa ri ya owa ya tataba yokana me te tohaha te awineke. ³² Yama fa yokana te watohabone teke. Afa yama ihi te nahowahabone teke, me ka yama aahi te tohamaraha te", ati nemarika.

³³ "Abarao ka noti me ota amake. Me ka yama aahi me ota tohatera ota amake. Himata nima tiwati nineri, e naro ahi, 'Te nahowahabone teke', tina tiwa?" me ati namaroke.

³⁴ "Yama hiyara e hiri na yama hiyara era nahatote e amake. Me ka yama aahi nima e e te e amake, e ati boti hiyara yama hinofa ya e ehene tohaharo. Keye amakere. ³⁵ Me ka yama aahi me sawi fara tohatera me amake me ka hiti taboro ya. Me ka hiti biti ta sawi fare tohate amaka bati taboro ya. ³⁶ Makoni okobi biti tera nanahowahe ya nahowai yokana te tohahabone teke, me ka yama aahi me

te tohamara te. ³⁷ Tera owato oke, Abarao ka noti me te tohaha te. Owa te wati kana na teke, owati te nofara te. ³⁸ Yama owaha okominahara oke, okobi ya ota fami ya. Fare te ka abi ati nima, te ehene teha te amake".

³⁹ "Ota ka abi amaka hari Abarao", me ati namaroke.

"Abarao biti me te tohi ya Abarao ehene nima te ehene nene te amake. ⁴⁰ Teoso ati omitara oke. Ati okominahareka, ati amosari, te ni ya. Teoso ati okomina okene owa te wati kana teke. Abarao ehene e tere amaka ahi. ⁴¹ Fare te ka abi ehene nima te ehene nineke", ati nemarika.

"Ota ka abi oharika, Teoso toahari. Ota ka abi Teoso biti yokana me ota amake", me ati namaroke.

⁴² "Teoso biti me te tohi ya owa te nofehene te amake, okehemete owa Teoso ni ya. Owati amara ihi okehemete ama oke. Okehemete ama oke Teoso ati ehene. Osawi oke ahi waha. ⁴³ Himataba owati te watorineri? Owati miti te nofari ka owati te watorineke. ⁴⁴ Satanaisi biti me te amake, fara te ka abi yama hinofa hiri ni te nofaha te. Era nahabi fare tohate amaka. Era keyehi fare toha, te amaka, yama amosa nofare kari. Keye hiri te amaka. Fare ehene tohate amaka, keye hiri nari. Keye hihiri amaka, keye bati tohe kari. ⁴⁵ Fa yokana okomini ka owati te nofarineke. ⁴⁶ Te ka owa neba ama, owa kaminebana, owehene hiyaramone ati nari, keye hiri rari? Keyeba hiri orahara oke. Himataba owati te nofarineri? ⁴⁷ Teoso ka me te tohi ya Teoso ati te kamitene te amake. Owati te mitarineke, Teoso ka me te tohari karo", ati nemarika.

Abarao watamatatare ya osawibehemete ama oke.

⁴⁸ "Ota ati e nibaharo ota amake ahi: Samaria ka me ka owamona tiwa ota ati naro otake. Inamati ehenemona tiwa ota ati, naro otake. Ota ati fiya torehete awineke", me ati namaroke.

⁴⁹ "Inamati ehene ama okere. Owehene okobi me kahiyarake. Owa te tahi ke ha te ta. ⁵⁰ Me ati yana niba

onofa okere, otaminahamone me ati na mati. Owa naka, otaminamone me ati nabone ati nari. Yama watoka hari, e ka yama. Keye hiri oni ya keye hiri, keye te hiri ni ya keye te hiri, na te awineke. ⁵¹ Haha owati me tokataba me ahabateraboneke. Keye amakere", ati nemarika.

⁵² "Tiwa ota watowahake waha, inamati ehene tihaha tiwa. Abarao ahaba, Teoso ati kakamina me ahaba, neme-teke. 'Haha owati me tokataba me ahabateraboneke', tine ti? ⁵³ Tika yama wato amosi mati tohamamone tine ti? Ota ka iti Abarao ka yama wato ihamamone tine ti, ahabemata? Teoso ati kakamina me ahaba nemeteke. Tika yama amosa wato fiya tonahamone tine ti, ha tiwa? Hikemona tiwa tine tiri, amosi mati tihahamone tina tiwa?" soteo me ati namaroke.

⁵⁴ "Owa me kahiyarabone oni ya owati hinita tohaboneke. Okobi ati amaka, owa kaminari, owa me kahiyarabone ati nari. Efe okobi amaka, te ka Teosomona te ati nari. ⁵⁵ Te watotere amaka. Ha owa ta owatote amaka. Owatoteremona one ya keye hihiri ohehene ama oke, fara te nima. Owatote amaka. Fare ati nima owehene te ama oke. ⁵⁶ Te ka abi Abarao tohe Teoso hiyarematamonaka, oko kakitebone kaminari. Abarao Teoso ati mite yayai nematamonaka. Otamine mite yayai nematamonaka", ati nemarika.

⁵⁷ "Abarao tiwaremete ama tike. 50 ano tiha tikere", soteo me ati namaroke.

⁵⁸ "Abarao watamatatare ya osawibehemete ama oke baha. Keye amakere", ati nemarika.

⁵⁹ Faya yati ibe me yabahamaroke, Sesowi me bana-habone mati. Sesowi hiwa kehemo tasi tonehimarika teboru wari ka yama ya.

¹ Sesowi yaka ne me ka owa awehimarika noko awaterari, fara hikawatehemete. ² He ya tataba me aate hinehimarika. "Habi himata ihi noko awatereno amara? Bati yama hiyara me hiri na me ihimete ama? Fare yama hiyara hiri ne ehenemata ama?" me ati namaroke.

³ "Ehene amakara. Bati me ihi amarihi ke. Noko aware watehimatamonaka, Teoso kiti yofi kanehibonaha. ⁴ Yama wa tosa ni ya yama e ahi nahi, Teoso ka yama, owa yosekimata. Yama sokihaba amake. Yama soki ya yama e ahi raba e amake. ⁵ Bofe ya osawia me nafi ka yama oye ohine oke", ati nemarika.

⁶ Ati fawa ne wami firo kase atabo hiri nemarika. Me ka owa noko ketehemarika atabo ya. ⁷ "Tinoko soko tinahi faha Sirowe ya". (Sirowe ino e ka owa ino tohate amaka, owabisa hiyosehari.) Tokifiwahe noko soko ne tokomemarika, noko awawahari.

⁸ He wini beheri ka me toha, me one he aawa me toha, na me ati yana nemetemoneke, me ka yinero ninika tohe me hiwi hinofe kari. "Efe amare, itehi yinero aate nofahari?" me ati nemetemoneke.

⁹ "Efe tohaka", me one ati nemetemoneke.

"Efe amare awaka. Efe awi tohe efe tohare awaka", me one ati, nemetemoneke.

"Efe ama oke", ati nematamonaka.

¹⁰ "Himata nima tinoko kasomi nani amari?" me ati nemetemoneke.

¹¹ "Aya sawihi ehene amaka, Sesowi tohahari. Atabo hiri ne onoko ketehareka. 'Sirowe ya tinoko soko tinahi', ati nareka. Okifiwaha onoko soko ona yama owahara oke", ati nematamonaka.

¹² "Hika sawirano efe?" me ati nemetemoneke.

"E awakere", ati nematamonaka.

Sesowi hikasome fariseo me aate hinehimatamonaka.

¹³ Me hekamematamonaka fariseo me ni ya. ¹⁴ Sabato ya Sesowi atabo hiri ne noko hikasomehimarika.

¹⁵ Fariseo me aate hitasematamonaka. "Himataba tinoko awineri?" me ati nemetemoneke.

"Onoko ketehareka atabo ya. Faya onoko soko ona yama owahara oke", ati nematamonaka.

¹⁶ Fariseo me one ati e nemetemoneke ahi: "Teoso hiyose hikara, sabato ya yama ahi nari", me ati nemetemoneke.

Fariseo me one ati e nemetemoneke ahi: "Amosare ya yama watorena amaka", me ati na me abe ati nofaremetemoneke.

¹⁷ Me aate hinamatasehimatamonaka. "Tinoko kasomeno awaka. Himata nima tiwafiribe, tikamine ya?"

"Teoso ati kakamina amaka", ati nematamonaka.

¹⁸ Efe amaremona me hinehimatamonaka, soteo me ka hiti mati, bati me ati me mitara mati mata. Keye hiri nemona me ati boti hinematamonaka, watehi noko awarematamona ati nari, noko awawehimona ati, nari, bati me ati me mitamatara mati. Bati me ini me hiri hinehemetemoneke, ¹⁹ me me aate hinahabone mati. "Efe te ka inamatewe ama ha? Wate noko awarematamona te ati nabana? Himataba noko awawara?" me ati nemetemoneke.

²⁰ Bati me ati yana nemetemoneke. "Ota watoka hari. Ota ka inamatewe amaka. Noko awaremari ota watoka, watahari. ²¹ Yama ota watora ihi noko awawahaka. He noko kasomeno ota watorihika. Te aate naho fara me te. Nafika. Hiwa kaminebonaka", me ati nemetemoneke. ²² Soteo me me nakome ka me atimetemoneke. Sesowi Kirisitomona me ati naba me ati watarabone soteo me me hinibehemetemoneke baha. Sesowi Kirisitomona me ati ni ya me tokiyomamarabone soteo me me hinehemetemoneke sinakoka toro ya. ²³ Makoni bati me ati e nemetemoneke ahi: "Nafika. Te aate naho", me ati na mati.

²⁴ Me ha hitasematamonaka. "Keye hiri tirahabone tinahabone tike Teoso nokosi ya. Teoso tiwati mitaka. Ota watoka hari, hiyarari", me ati nemetemoneke.

²⁵ "E awakere. Amose ya amosa, hiyare ya hiyarihi ne awaka. Owa owato oke. Onoko awatera onoko awawaineke", ati nematamonaka.

²⁶ "Himata nima ehene rano tiwa ni ya? Himata nima tinoko ni rano, amosawahamahabana?" me ati nemetemoneke.

²⁷ "Owa okominahara oke hibati ya, owati te mitara te. Himataba owati te mitamatasahabone te ati nineri? He ya tataba me te tohawa nibana?" ati nematamonaka.

²⁸ Faya fariseo ati me himite me hikakomatamonaka fahi, ati me hinofarahari. "Ati tinofa tika ha tiwa. Mowisei ati ota nofabisake ha ota. ²⁹ Teoso Mowisei hiyaremata ota watoke. Hahi kaki ka yama ota watokere", me ati nemetemoneke.

³⁰ "Himata amari fa? Onoko kasome kaki ka yama te watokere. ³¹ Teoso e watoke, me ati mitarari, yama hiyara me hiri na me ati. Haha Teoso me nofaha me ati mitate amaka, yama hinofa me hiri na mati. ³² E ka owa tamine e mitatere amaka, hahi noko awatere noko kasomari. ³³ Teoso hiyosere ya yama watorena amaka", ati nematamonaka.

³⁴ "O tara tikanawanariyahi. Tiwata tihiyarehemete ama tike", me ati nemetemoneke. Me hinasawimarematamonaka me ni ya.

Sesowi hikasome kobo hinehimatamonaka.

³⁵ Me hinasawimare tamine Sesowi himite siba hine hiwasimarika. Aate hinehimarika. "Neme ka Owa ati tinofini waha?" Sesowi ati nemarika.

³⁶ "Hibakari, ati onofebana?" ati nemarika.

³⁷ "Tiwahareka hibati ya. Efe tiwa hiyaraka", Sesowi ati nemarika.

³⁸ "Oko Hiti tiwati onofa oke waha", ati nemarika. Sonarisehimarika he nokosi ya.

³⁹ "Okehemete ama oke bofe ya, me ebe okanabone owa. Okehemete ama oke, me noki awatera me noki

awawaibone karo. Okehemete ama oke, haha me noki awaha me noki awamaribone karo", Sesowi ati nemarika.

⁴⁰ Fariseo me one Sesowi ya me tabaha he ati me mitahamaroke. "Ha ota ota noko awamarihi nine?" me ati namaroke.

⁴¹ "Te noko awamari ya Teoso tera kakorehina amaka. Te noko awahamone te ati nineke. Makoni tera kako fawa raka", Sesowi ati nemarika.

10

Sesowi ofeya me nanarifa kaminematamonaka.

¹ "Hahi ofeya me tabori ka nokobi amara ya tokiyome yama boboti amaka. Era nanahabi amaka. Tokiyomate amaka ha ya. Keye amakere. ² Hahi nokobi yokana ya tokiyomehi ofeya me nanarifa amaka. ³ Nokobi sese kana nokobi se kite amaka, tokiyomabona kari. Ofeya ati me himitate amaka. Hinaka ofeya mera ehe te amaka fara me ini ya. Mera kakiyomamate amaka, me nahokosahabone mati. ⁴ Hinaka ofeya me nafi kakiyomame me nokosi ya tai toamate amaka. He nowati ya me yotote me amake, he ati miti me wato karo. ⁵ Bare nowati ya me yototera me amake, me hiwaterari. Mera ha ne ati me hinofare ka me tokarikosate me amake, ati me hiwatore karo", Sesowi ati nemarika, ⁶ hiyara kaminari. Sesowi ati me watoramaroke, hiyara kaminari.

Ofeya me ka nokobi ama oke.

⁷ Faya Sesowi mera hiyaramatasehimarika. "Ofeya me ka nokobi ama oke ha owa. Keye amakere. ⁸ Onokosi ya me tai toha yama boboti memeteke, me nafi, era nanahabi me toha mati. Ofeya me ati me hinofarehemeteke. ⁹ Ha owa nokobi ama oke. Owa ya me tokiyoma me kasomaboneke. Me tokiyoma, me kiyomama, masiri me wasi, naboneke. ¹⁰ Yama boboti kakete amaka, mera boti,

mera waka, nebonaha. Okehemete ama oke ha owa, me winatibone karo fara yama tohaha ya, Teoso ya me taba mati. Okehemete ama oke me sawi amosibone karo".

Ofeya me nanarifa amose ama oke.

¹¹ "Ofeya me nanarifa amose ama oke ha owa. Ofeya me nanarifa amose hiwa ta nebonaka, ahabebonaha, ofeya mera kasomebonaha. ¹² Hiti nanarifa ofeya mera narifi yokana tohatere amaka, hinaka ofeya me amari karo. Robo kake awe ya tokomate amaka, ofeya mera kakosahari. Faya robo mera wate ya me one tokarikosate me amake. ¹³ Hiti nanarifa ofeya mera nofare ka tokomate amaka, me ka hiti tohare karo. ¹⁴ Ofeya me nanarifa amose ama oke ha owa. Oko ofeya me owato, owa me wato, te me amake. ¹⁵ Okobi owa wato, okobi owato, te ama oke, fara me nima. Fara owa okahabanabone oke, ofeya me okasomahaba owa".

¹⁶ "Okoko ofeya me one toha, nabisake, me tabori one karo. Me owakamahabanake ahi. Owati me mitahaba me amake. Me yoro tokowamaba me amake ahi, me nafi tohi ohariaba mati, me nanarifa ohari mati".

¹⁷ "Okobi owa nofaka, owa ta onahabone oni karo ohababone owa, okitamatasibone karo. ¹⁸ Me ati ihi amara ohababone oke. Fara owati ya ohababone oke. Owati yana ni ya ohababone oke. Owati yana namatasi ya okitama onahabone oke. Okobi ati ehene amaka, owa yosehari", ati nemarika.

¹⁹ Soteo Sesowi ati me mita me abe ati tokatabaramaroke tasa. ²⁰ Me tamaha me ati e namaroke ahi: "Rabike awaka, inamati ehene. Himataba ati te kamitara?" me ati namaroke.

²¹ Me one ati e namaroke ahi: "E ka owa inamati ehene tohe ati e tere amaka ahi. Inamati ehene e noko awamaba watatera awineke", me ati namaroke.

Sesowi me nabowabone me ati nemetemoneke.

²² Faya teboru ka ayaka ka yama tohehemetemoneke fahi, yama siri tohi ya. ²³ Sesowi yaka nemarika teboru wari ka yama ya, Saromao ka yobe bari karehi ya. ²⁴ Soteo me moto hikane me aate hinehimarika. "Himata nima yama amo ni ni ya tiwa tikaminaribe? Yama amo ni fiya tonake. Kirisito tihi ya tiwa kamini yokana tihahabone tike ota ni ya", me ati namaroke.

²⁵ "Yama okominahara oke hibati ya, owati te nofara te. Me okasomahara oke, okobi ati ehene. Afa yama hiri ona owa kaminineke. ²⁶ Owati te nofarineke, oko ofeya me te tohari karo. ²⁷ Oko ofeya owati me mitate me amake. Me owatote me amake. Onowati ya me yoto, te me amake. ²⁸ Me winatehaba me amake fara yama tohaha ya, owati ihi. Me ahababa me watateraba me amake. Me me hiyabamakiteraba me amake owa ni ya. ²⁹ Okobi owa ni ya mera ta ne kitate amaka mata ya. Me me hiyabamakiteraba me amake okobi ni ya. ³⁰ Ha owa okobi ota ni oharineke", Sesowi ati nemarika.

³¹ Soteo yati ibe me yabatasahamaroke, Sesowi me banahabone mati, ahabebonaha. ³² "Yama amosa tamaha hiri onahara oke te nokosi ya, okobi owa yosehi owa. Himata hiri ona ihi owa te nahabiribe?" Sesowi ati nemarika.

³³ "Yama amosa hiri tinaha ihi amara ya tiwa ota banahaba otake. Tiwati hiyari ka tiwa ota banahaba otake, Teoso yama hinofara hiri tina tiwa, e tihaha Teosomona tiwa tiniha tiwa", me ati namaroke.

³⁴ "Te ka yama hani te awarini, Teoso ka yama hani, ati e naro ahi:

'Teoso me onemone tera onahara oke',

³⁵ Teoso ati nematamonaka, Teoso ati me mitaha mera kaminari. Teoso ka yama hani ati e mitarama naba watat-

eraboneke, Teoso ati tohaharo. ³⁶ Teoso biti ama oke, onahara oke. Himata nima te ati nineri, owati hiyaramone te ati na te, yama Teoso hinofara hiri onahamone te ati na te? Okehemete oke okobi ati ehene, okobi owa wasihimata owa. ³⁷ Okobi yama hiri hinaha ya owehene tohari ya yama amosene amake owati te nofari ka yama. ³⁸ Okobi ehene ya owehene tohaha owati te nofara yama hiri onaha ihi Teoso biti ohahamone te ati nabone teke, owa te watobone karo, okobi ha owa ota ni oharia ota, ha owa okobi ota ni ohari na ota", ati nemarika. ³⁹ Me hiwatebona me hitase hasi tasemarika.

⁴⁰ Sesowi tokariwahamatasehimarika Sotao kowani ka ya, fare Yowao mera iibofarisari ka yama ya. Sawihimarika fahi. ⁴¹ Me tamaha me tokomakehamaroke he ni ya. Me ati e namaroke ahi, me abe hiyara mati: "Yowao mera nakitamehiba watore ati fiya torehita amaka, Sesowi kaminari", me ati namaroke. ⁴² Me tamaha Sesowi me nofawahamaroke waha afa tabora ya.

11

Rasaro ahabematamonaka.

¹ Me ka owa Rasaro tohe kiya nemataka. Betania kamari amaka, haha tabora Maria hinakati Mahata toha na me taborimaroho, ² afa Maria e ka Hiti teme sika karetehabana befomi ya, he teme nahokoriwatehabana tati kone ya, efe Rasaro kiya ne hinakasima. ³ Maria hinakati ya famaha Sesowi ino hiri narawemetemoneke. "Kiki, aya tinofe kiya nareka", me ati namaroke, Sesowi me aate na mati, Maria hinakati ya famaha ati me kamina mati.

⁴ Sesowi me ati mite ati yana nemarika. "**Kiya nemona ahabarehibonaka. Kiya naka, Teoso me kahiyaribone karo, Teoso biti me kahiyara, nibone karo**", ati nemarika.

⁵ Sesowi mera nofahimari amaka, Mahata, hinakasima, Rasaro, me na mati.

⁶ Rasaro kiya nemona tamine mitakana yama we famaha ya sawisa namarika mata. ⁷ Faya he ya tataba mera hima namarika. "Hima e wete tonamaba eke Soteya ya", ati namarika.

⁸ "Habi soteo tiwa me banahabone me ati narake fahi yati ibe ya, tiwa me nabowahabone mati. Tikamatasibana fahi?" me ati namaroke.

⁹ "Yama we oharia ka bahi 12 tereno ama? Yama wa toni ya e yaka na e tara tokatera amake, yama e awi karo yama wa toni ya. ¹⁰ Yama soki ya e yaka na e tara tokate amake, yama we watari karo", ati namarika. ¹¹ Ati yana namatasehimarika. "E ka habai Rasaro amo neno awaka. Okomakehabana oke fahi, onatafihibana", ati namarika.

¹² "Sesowi amo ne ya kitameba awaka", he ya tataba me ati namaroke. ¹³ Sesowi ati me mita Rasaro amo ne kaminemona me ati namaroke, hasi nebonaha. Rasaro ahabino kaminemarika.

¹⁴ Yama kamini yokana Sesowi tohawemarika. "Rasaro ahabenoka. ¹⁵ Yayai oke ahabe ya osawiri karo. Owati te nofawahaba teke waha. Hima fahi he ni ya", ati namarika.

¹⁶ Me ka owa ohari Tome tohe me one hiyaremarika. Ino owa Titimo tohaka, matehe fami kawata owa ino ya ino tohahari. "Hima he ya e totabamakibeya. Ahabe ya e ahabi tabibeya", ati namarika.

Sesowi kobo nematamonaka Betania ya.

¹⁷ Sesowi tokomake kobo namarika Betania ya. Kobo tonamake ya Rasaro foyehimataka tama ya, amo ni 4 nari. ¹⁸ Betania yaboramaroke Serosarei ya. 3 kirometoro tohake. ¹⁹ Makoni Soteo me tamaha me kakehemeteke, Maria Mahata me famaha me ati boti me nasomawahamahabone mati, me ka niso ahabe mati. ²⁰ Sesowi kobo ni tamine Mahata mita tasi tonahamaroke Sesowi kobo nabonehe. Maria itariemeteke yobe toro ya. ²¹ Mahata Sesowi aate namaroke. "Okoko Hiti tisawiemenehe, okaniso

ahabarehina amaka. ²² Yama owato oke haro. Teoso ha tini ya fara tiwati nima ehene nebonaka", ati namaroke.

²³ "Niso yati namatasebonaka", Sesowi ati nemarika.

²⁴ "Yati namehiba owato oka, yama amo ni nafi ahabi ya, e nafi yati nami ya", ati namaroke.

²⁵ "Era hihiri nama ama oke, ha owa. Me wini fara tohate me amake owehene. Haha owati me nofaha me ahaba me sawi fara toha naboneke. ²⁶ Haha me sawiha owati me nofaha me ahabateraboneke. Owati amosa awine tiwa ni ya?" ati nemarika.

²⁷ "Ee. Kirisitomona tiwa one oke, Teoso biti. Efemata ama tike, kaketehibona Teoso hinehimata tiwa", ati namaroke.

²⁸ Mahata ati fawa na tokomamaroke. Hinakasima Maria hiyaremeteke, me fami oharia mati. "Borofeso kobo nake tiwa ati nareka", ati nemeteke.

²⁹ Mahata ati mita yana kabote na kamahamaroke he ni ya, ³⁰ Sesowi kobo tonamakere ya mata tabora ya, fare Mahata kobo hine ka yama ya wasa nari. ³¹ Soteo Maria ati me nasomawahamahabone he ya me tabaha he me awehemetemoneke, yana kabote naro. Me ya totabamamaroke, tokomaba ama nikani me hinaharo tama ya, ohi nabana. ³² Maria kamakia Sesowi kobo na sonarisahamaroke he nokosi ya. "Oko Hiti aya tisawiemenehe, okaniso ahabarehina amaka, ati namaroke.

³³ Sesowi hiwahamaroke ohi naro. Soteo mera awa nemarika, me ohi na mati, Maria ya me taba mati. Faya yawe ohi nima nemarika. ³⁴ "Hibaka ya te toniharano?" ati nemarika.

"Tikamakehi, temene tiwabaya", me ati namaroke.

³⁵ Sesowi ohi nemarika. ³⁶ "Te awa ha, Rasaro nofahari kasiro ya", soteo me ati namaroke.

³⁷ Me one ati e namaroke ahi: "E ka owa noko awatere noko namosame amaka. Rasaro kasomi watore awa, ahabarehibana?" me ati namaroke.

Sesowi Rasaro nawamisamematamonaka.

³⁸ Sesowi yawamatase kobo tonamemarika tama ya. Yati hotimaroke, noki bori boko kanaharo fara yati ya.

³⁹ "Yati te itihi", Sesowi ati nemarika.

"Maho kite awaka Sesowi. Foye ka amo ni 4 tohaka", Mahata ati namaroke, Rasaro ahabe hinakati.

⁴⁰ "Owati timitara tike hibati ya. Owati tinofi ya Teoso kiti tiwahabone onahara oke", Sesowi ati nemarika.

⁴¹ Yati me itihamaroke. Sesowi neme awe ati yana nemarika. "Abi faya amake, owati timiti karo. ⁴² Tiwa owato oke, owati kamiti fara tihaha tiwa. Owati e nara oke ahi haha me sawiha me ihi. Owati me miti ya me ati e nabone onahara oke ahi: Owa tiyosemetemone me ati naboneke", ati nemarika.

⁴³ Faya Rasaro ha nemarika kita ya. "Rasaro tikiy-omamahi. Tikamahi ahi", ati nemarika.

⁴⁴ Rasaro ahabe kiyomamehimarika. Teme katafa, ye katafa, noko yoto kana nemarika makari ya. "Te tisawamaho, tokomebana", Sesowi ati nemarika.

Sesowi me nabowabone me ati nemetemoneke, me ka hiti mati.

⁴⁵ Soteo me tamaha Sesowi ati me nofawamaroke waha, me kakeha mati Maria ni ya, Sesowi ehene me awaha mati.

⁴⁶ Me one tokoma nemetemoneke fariseo me ni ya, Sesowi me kaminabone mati. ⁴⁷ Sasetoti me ka hiti fariseo me ya me taba soteo me ka hiti me nafi me ha nemetemoneke, heoniao me hiri nabone mati. "E ehene watara me tamaha mera kasomaka. ⁴⁸ Ehene e fawa nire ya me tamaha ati me hinofawaheba amaka. Homa ka me kaki ya teboro me katomaba me amake. E one me me katoma naba me amake", me ati nemetemoneke.

⁴⁹ Me ka owa Kaifa tohehimatamonaka, sasetoti ehebote tohahari afa ano ya. Ati yana nematamonaka. "Yama te watokere. ⁵⁰ E ka owa ohari abebona onahareka, me nafi abaribone karo. Afa yama te watora te awineke", ati

nematamonaka. ⁵¹ Kaifa fare ohari ati ehene amare ya ati yana nematamonaka. Sasetoti ehebote tohehi Teoso ati kaminematamonaka, Sesowi ahabebona ati nari, Ihayeo mera kasomebonaha. ⁵² Sesowi ahabemarika, Ihayeo mera kasomi oharirehibonaha. Ahabemarika, tabora nafi ka Teoso biti mera kasoma nebonaha, mera yoro tokaniwamebonaha, me nafi yoro tokibone karo. ⁵³ Faya me ati me hawa tonihemetemoneke, Sesowi me wati kanaha mati waha.

⁵⁴ Makoni Sesowi sawimarehimarika me nafi baikani ya. Yana tone tokomemarika sitati nafira ya Efirai ya, yama honara yabori ya. Sawihimarika fahi, he ya tataba me ya tabahari.

⁵⁵ Soteo me ka Basikowa ka marina amo ni yabokirahamaroke. Me tamaha me tokomamaroke Serosarei ya, yama Mowisei hinehemete me hiri nabone mati, me amosabone mati Teoso ni ya Basikowa nokosi ya. ⁵⁶ Sesowi me siba na teboru wari ka yama ya me abe hiyaremetemoneke. "Himata nima yama ri te ni ya? Sawihiba ama marina ya?" me ati nemetemoneke.

⁵⁷ Sasetoti me ka hiti fariseo me ya me taba me narabi me nima nemetemoneke. "Sawi ka yama te wato ya te kaminebonaka ota ni ya", me ati nemetemoneke, me hiwatebonaha.

12

Sesowi teme Maria soro karehemetemoneke befomi ya.

¹ Faya Sesowi wete tonamemarika Betania ya. Rasaro sawihimarika fahi, efe hiri hinamari. Basikowa nokosi ya yama wehe 6 na hasi namaroke. ² Marina me hiri namaroke, Sesowi me mari na mati. Mahata mera natafamaroke. Rasaro sawihimarika Sesowi tafi ya tafi famahari marina ya. ³ Maria befomi tama kanahamaroke, nato yokana tohaharo, manakone nafiharo, Sesowi teme

soro karehabonehe. He teme soro kare he teme tamo namaroke tati kone ya. Befomi mahi yama nahabihamaroke yobe toro ya.

⁴ Yota Isikarioti he ya tataba me ka owa tohe ati yana nemarika, efe he ta nebanoho me one ni ya, he me watahabone mati. ⁵ "Himataba befomi ta ni te taminarineri, manakone ta nabana me honara me ni ya? Ano oharia ka yama ahi ni manakone nima manakone nineke", ati nemarika. ⁶ Ati e ne me honara mera nofaremata awaka. Yama bobotimatamona amaka. Yota Sesowi me ka yinero kakakatoma tohe yinero yayaba tohehimatamonaka.

⁷ "Hine hikatoma hike. Owa keteha oko abono hawa tonihineke, okomoabone owa. ⁸ Me honara me sawi fawa teraboneke te ni ya. Ha owa ta oko sawi fawa nabone oke te ni ya", ati nemarika.

⁹ Soteo me tamaha me kamakiamaroke, Sesowi kobo ne tamine me mitaha mati, Rasaro me awa nabone me ati na mati, Sesowi hiri hinamemonaha. ¹⁰ Sasetoti me ka hiti Rasaro me nabowa nabone me ati nemetemoneke waha. ¹¹ Me tamaha Sesowi ati me nofahamaroke waha, Rasaro kitehi me awaha mati. Sasetoti me ka hiti me ati me nofamarahamaroke.

Sesowi tokomakehimatamonaka Serosarei ya, someto biti weye hinahari.

¹² Yama we yotoha ya me tamaha me kamakiemetemoneke Serosarei ya, me sawihibone mati Basikowa ka marina ya. Me kamakia Sesowi sawihibonamona tamine me mitehemetemoneke. ¹³ Yama afe me ti nemetemoneke, me hekakehabonehe sitati beheri ya, Sesowi me kobo kanahabone mati, me ha ni kitaha mati. "Teoso amosaka. Efe e ka towisawa amaka hari, Ihayeo me e. Kakehareka Teoso ati ehene. Teoso hinofa hika", me ati namaroke, me ha na mati. ¹⁴ Sesowi someto biti siba ne someto wasihi itarimarika someto bari ya, hibati ka me ka yama hani ati nima ehene nari, ati e naro ahi:

¹⁵ "Te wato fawa nahi Serosarei ka me te. Te ka towisawa te awa ha kakehari, itariari someto biti bari ya",

yama hani ati ke. ¹⁶ He ya tataba ati me hiwatorahamaroke mata. Manakobisa Teoso Sesowi towakame ya neme ya ati me wati hiwahamaroke. Me ihi me wati nawaha namaroke, Sesowi me hiri kani ka yama.

¹⁷ Sesowi ya me tabaha me tamaha Sesowi ehene tamine me kaminamaroke, Rasaro abowi ha nari, kiyomamehibonaha tama ya, Rasaro hiri namahari. ¹⁸ Me tamaha ehene tamine me himite me kamakiamaroke he ni ya Serosarei beheri ya. ¹⁹ Fariseo me abe hiyaremetemoneke. "Era kasawarika. Te awa hari waha. Me nafi hinofawaha hika", me ati nemetemoneke.

Bara Sesowi me awahabone me ati nemetemoneke.

²⁰ Bara Keresia ka me ati me ati tohaha me one kamakietememoneke marina ya, Teoso me ha nabone mati. ²¹ Firibi Karireya ka Betisaita ka ni ya me kake me aate hinehimatamonaka. "Sesowi ota awinima ke". ²² Firibi Atere ni ya tokome me ati kaminematamonaka. Atere ya Firibi me fama Sesowi ni ya me towakama me ati me kaminamaroke.

²³ Sesowi ati yana nemarika. "Afa yamabone amake haro hibati ya, Neme ka Owa amosi mati tohe Teoso namobona ka yama. ²⁴ Tiriko noki sonara wami ya ahabara fara tohanawi naboneke. Sonaha ahabi ya bonohaboneke, boni tamaharo. ²⁵ Fara era e nofi ya e ahababone eke. Bofe ya e winaha fara era e nofari ya e winatehabone eke Teoso taboro ya. Keye amakere. ²⁶ Haha owa me narifabone me ati na me ya otababone oke. Owa me narifa me ya otababone oke fara osawi ka yama ya. Owa me narifa me amosamone okobi ati nebonaka", ati nemarika.

Sesowi ahabibano kaminematamonaka.

²⁷ "Oyawa oke waha. Himata nima owati ribe? Owati e nibana ahi? Abi owa tikasomahi, obana? Owati e rabone oke. Okehemete ama oke ohababone owa. ²⁸ Abi tika amosi tinamohi, tiwa me kahiyaribone karo", ati nemarika.

Teoso ati yana nemarika neme ya. "Oko amosi on-amoara oke hibati ya, owa me kahiyarahabani owa. On-amomatasa okibone, owa me kahiyaramatasibone karo", ati nemarika.

²⁹ He beheri ya me tamaha me nahoha yama me mitahamaroke. "Bahi ati amaka", me one ati namaroke.

"Teoso nanarifa hihiyara hika", me one ati, namaroke.

³⁰ "Ati omiteba ati amakara. Ati te mitehibona ati amaka, ha te. ³¹ Yama hiyara manakone Teoso nahabi-wakabona, bofe ka yama, ehene bofe ka towisawa kiti fawa nabona karo. ³² Owa me kakiti ya me nafi owakabone oke", ³³ Sesowi ati nemarika, ahabibano kaminari.

³⁴ "Kirisito ahabaterebona Teoso ka yama hani ati te amake. Himataba tiwati e nineri ahi, Neme ka Owa me kakitiabone tina tiwa? Hike amara, Neme ka Owa tohahari?" me ati namaroke.

³⁵ "Te amo ni tatama kawaha te ka yama oye namatahabone teke. Te yaka nahi, yama oye ni karo. Te kakayomariyahi. Yama soki ya e yaka na e tokiba ka yama e watotera amake. ³⁶ Te ka yama oye naha yama oye te nofahi, yama oye ka me te tohahaba te", ati nemarika.

Sesowi ati me nofaremetemoneke.

Sesowi hiyari fawa ne tokome hiwa kehemomarika. ³⁷ Me tamaha mera nakitame me hiwe ati me hinofare-himarika. ³⁸ Teoso ati kakamina Isaiya tohe afa metebani mera kaminematamonaka, ati e nari ahi:

"Ota ka Hiti, me ota hiyara ota ati me nofakere. Me ni ya tika kiti tinamo tikene me ati rarake",

Isaiya ati nematamonaka. ³⁹ Makoni Sesowi ati me nofi-hinaramaroke. Isaiya ati owa e nematamonaka ahi, afa metebani mera kamina nari:

⁴⁰ "Me noki awamararake, Teoso ati ehene. Ati ehene me ati boti kasiroarake. Me noki awi ya, me ati boti ya owati me wato ya, me kakehene me amake, me okasomahaba mati",

Isaiya ati nematamonaka. ⁴¹ Sesowi ehene amosi mati tohehi wato ka ati e nematamonaka ahi, Sesowitebano kaminari.

⁴² Me ka hiti me tamaha Sesowi ati me nofawemetemoneke, me one. Hine me kaminaremetemoneke me one me ni ya, fariseo me me nakome karo. Hine me kamini ya sinakoka ya me tokiyomamarahabone fariseo me me hinahamone me ati me wati nawahemetemoneke. ⁴³ Hine me kaminara me amosamone me me hinahabone me ati nemetemoneke fara me one. Teoso ni ya me amosi ya me amosa, me amosari ya me amosarihi nabone me ati nemetemoneke.

Sesowi mera kasomebone kakehimatamona ati nematamonaka.

⁴⁴ Sesowi ati yana nemarika ati kitahari. "Owati te nofaha okobi ati te nofa, nineke, owa yosekimata.

⁴⁵ Owa te awaha okobi te awa, nineke, owa yosekimata.

⁴⁶ Okehemete ama oke, me nafi ka yama oyebone owa, yama soki ya me nahomarahabone mati, owati me nofaha mati, me nafi. ⁴⁷ Haha owati me nofara me ahababone ona owatiba watakere. Me nafi ahababone onahaba okeremete ama oke. Me nafi okasomahabone okehemete ama oke. ⁴⁸ Haha owati me nofara hine me yokotehaba

me amake yama amo ni nafi ahabi ya, owati me mitaha mati. ⁴⁹ Haha yama okomina owati amakere. Okobi owa yosekimata owa kanawanahirika, ati okominehibonaha. ⁵⁰ Yama owato oke haro, me wini fara tohatibone ka yama, mera yosehi ati me hikatabe karo. Makoni ati okominareka, owa kanawanahari owati amara ya", ati nemarika.

13

Sesowi he ya tataba me tame soko nematamonaka.

¹ Basikowa ka marina yana tobone ka amo ni yana tonahamaroke. Sesowi yama watohimarika, amo nibona kobo nari, tokomebonaha bati ni ya, sawimarehibonaha bofe ya. Hinaka mera nofehirimika. Mera nofi fare tohehimarika.

² Me tafahamaroke bai toke ya. Yota Simao Isikarioti biti Sesowi ta nebona ati nematamonaka me one ni ya, Satanaisi ati yana ne karo ati boti ya. ³ Sesowi hiwa watohimata awaka, kiti fiya tonahari mata ya, bati ehene, Teoso hiyose hiwa watohari, Teoso ni ya wete tonamebona hiwa wato, nari.

⁴ Sesowi yana ne makari mese ka sota tone towaya iti hiwa rofi kawahemarika. ⁵ Yama wiye ya faha sika nise he ya tataba me tame soko nemarika. Me tame nahokoriwehimarika, hiwa rofi kawahe ka towaya ya. ⁶ Simao Betiro ihawehimarika. Simao Betiro ati yana nemarika. "Oko Hiti oteme soko tibana ti?" ati nemarika.

⁷ "Haha yama hiri ona tiwatorahabone tike mata. Yama toyabo ya tiwatowahaboneke waha", Sesowi ati nemarika.

⁸ "Oteme soko titeraba ama tike", Simao Betiro ati nemarika.

"Tiwa soko ori ya e famaraba e amake", Sesowi ati nemarika.

⁹ "Sesowi oteme soko ni tiwahaririyahi. Oyehe soko, otati soko, tinahi", Simao Betiro ati nemarika.

¹⁰ "E afi na e abono nafi amosate amake. E teme ta soko ni ohariabone eke. Te amosake. Te nafi amakere", Sesowi ati nemarika. ¹¹ Yama watohimatamonaka, he ta nebona watohari. Makoni ati e nemarika ahi: "Te nafi amakere", ati nari.

¹² Sesowi me tame soko ni hawa tohe makari weye name towitarememarika tasa mesa ya. Faya mera aate nemarika. "Yama te watoha te awine ha, hiri onaharo te ni ya? ¹³ Borofesomona owa te toniha, te ka hitimona owa te toniha na te ati amosake, keye te hiri ra te. ¹⁴ Borofeso oha te ka Hiti oha ona te teme soko onahara oke. Makoni te abe teme soko, nabisabone teke. ¹⁵ Hiri one oke haro te ni ya, te hiri nabonehe, fara owehene nima. ¹⁶ Yama aahi e tohaha e fiya torahabone eke e ka hiti ni ya. E ka owa era yosehi ni ya e fiya torihi, nabone eke. Keye amakere. ¹⁷ Yama okomina te wato ya owehene nima te ehene ni ya te yayai nabone teke. ¹⁸ Te nafi amakere. Me okatika me owato oke. E naboneke ahi, fara Teoso ka yama hani ati nima.

'Hahi oko bao kabi ya hinaka bao kabi famehi owa kakoareka waha',

Teoso ka yama hani ati te amake. ¹⁹ Okominibahareka te ni ya, ehene watamatarari, owa te watobone karo, Teoso ka yama hani owa kamina owa. ²⁰ Haha me oyose me me nofaha owa me nofa nineke. Haha owa me nofaha okobi owa yosehi me nofa nineke. Keye amakere", Sesowi ati nemarika.

Sesowi Yota kaminematamonaka, he ta nebanoho.

²¹ Faya Sesowi ati boti yawehimarika fahi. Ati yana namatasehimarika, me ka owa kaminari. "Te ka owa owa ta neba amaka me one ni ya. Keye amakere", ati nemarika.

²² He ya tataba me abe awaawari tokanamaroke, hahi Sesowi hikamine me watori karo. ²³ Me ka owa Sesowi ya famarimarika, hinaka nonofa.* ²⁴ Simao Betiro yofiyofi hinemarika, Sesowi aate nebonaha, hikamine ino itihibonaha. ²⁵ Sesowi bako ya tofori Sesowi aate nemarika, Simao Betiro ati ehene. "Oko Hiti hibakari?" ati nemarika.

²⁶ "Efe hinaka baobona taba okane ya owakawehibonaka", Sesowi ati nemarika.

Faya Sesowi bao kote taba kane yaha ya hekawehimarika, Yota, Simao Isikarioti biti. ²⁷ Bao kote wara tone ya Satanaisi tokiyomehimataka Yota boti ya. Sesowi aate hinehimarika. "Yama hiri tinahabone hiri kabote tinahi", ati nemarika.

²⁸ Me one sawiha ati me himite yama hikamina me watoramaroke. ²⁹ Me one ati boti e narawemetemoneke ahi: "Yota e ka yinero kakakatoma amaka. Afa yama Sesowi kamine awaka. 'Yama hasi na tikanikamakehi, e ka marina ka yamabana', ati ne awaka". Me one ati boti e narawemetemoneke ahi: "Yota yinero ta nebona Sesowi ati ne awaka, me honara me ka yinerobana, ati, ne awaka".

³⁰ Yota bao kote wara tone yana kabote ne tokomemarika. Yama sokihamaroke.

Me abe nofahabone Sesowi ati nematamonaka.

³¹ Yota fawa ne Sesowi ati yana nemarika. "Neme ka Owa amose me awahaboneke waha, me nafi. Ehene Teoso amose me awa naboneke. ³² Teoso amose me awi ka Neme ka Owa me kahiyaraboneke, Teoso hinamoari. Teoso hinamobonaka hibati ya, kahiyari me kerewe hirehibonaha. ³³ Matehe, e tataba kawahamatabone eke. Yama okominibaha e ka hiti me ni ya afa yama okominatasine oke te ni ya, e naro ahi: Okomi ya owa te siba ni ya tokomaki te watoraba te amake fara okomi ka yama ya. ³⁴ Yama

* 13:23 13.23 Sesowi ya tataba me ka owa Yowao tohe fare hiwa kaminemata awaka, Sesowi hinofemona ati nari.

yati okomina okibone waha, tera oyose owa. Owati ihi te abe nofahabone teke. Fara tera onofa te nofi nima te abe nofi nabone teke. ³⁵ Te abe nofarawi ya tera me watohaba teke, owa ya tataba memone me te", Sesowi ati nemarika.

Betiro ehenebano Sesowi kaminematamonaka.

³⁶ Simao Betiro ati yana nemarika. "Sesowi hika ya tikaribe?" ati nemarika.

"Okibone ka yama ya tikarabone tike mata. Yama toyabo ya tikamakehabone tike", Sesowi ati nemarika.

³⁷ "Oko Hiti e famahaba eke hibati ya, tiwa okasomahaba owa. Owa me nabowi ya owa me nabowa naba me amake".

³⁸ "Tihabibana, owa tikasomahaba tiwa? Owa tiwatteramone tinahaba ama tike, tiwati yana ni terei na tiwa, arakawa ha namatare ya mata. Keye amakere", Sesowi ati nemarika.

14

Hawi ama oke.

¹ Sesowi mera hiyaremarika. "Te ati boti kokoriri rima nahi. Teoso ati te nofahi. Owati te nofa nahi. ² Yama bari ni tamaha kobobo te amake okobi ka yobe karo. Watari ya okominarene amake, owati e na owa ahi: 'Te taboroba hawa onihabana oke, te winiba karo', ona owa. ³ Te taboroba hawa onihi ya okomabana oke tera onakama owa, fara osawi ka yama ya te sawihaba te. ⁴ Hawi te watoke, okomibone ka hawi, te tokomakibone karo", ati nemarika.

⁵ Tome ati yana nemarika. "Ota ka Hiti tikamiba ka yama ota watokere. Himata nima hawi ota wato ribe?"

⁶ "Afa hawi ama oke ha owa. Owa tiwato ya Teoso tiwatoha tiwa awine tike. Owati ihi te wini fara tohatehaba te amake Teoso ya te tabaha te. Me tokateraboneke okobi ni ya, me oyoseri ya. ⁷ Owa wato yokana te tohi ya okobi

te watohabone teke. Okobi te watoke hibati ya. Okobi te awa, nineke", Sesowi ati nemarika.

⁸ Firibi ati yana nemarika. "Sesowi abi tinamohi ota ni ya. Faya tohaboneke fahi", ati nemarika.

⁹ "Firibi oko sawi yaboke te ni ya. Owa tiwatorini? Owa tiwaha okobi tiwa, tike. Himataba tiwati e nineri ahi: 'Abi tinamohi ota ni ya', tina tiwa? ¹⁰ Ha owa okobi ota ni ohariamone tirini? Okobi ha owa okobi ota ni ohariamone tirini? Fara owahariha owati amakere. Okobi owa ni ya wine hinaka yama ahi naka. ¹¹ Owati te nofahi, ha owa okobi ota ni ohariamone ona owa, okobi ha owa ota ni ohariamone ona, owa. Owati oharia te nofari ya, yama hiri ona ihi owati te nofahabone teke, me okasoma owa. ¹² Haha owati me nofa yama amosa tamaha me hiri naboneke, fara owehene nima. Me ka yama amosa hiri ni fiya tonahaboneke mata ya, okoma owehene okobi ni ya. Keye amakere. ¹³ Oko me te tohaha yama te aate na afa yama nafi te ati na nafi ta onahabone oke, okobi me kahiyaribone karo, me nafi, okobi amose me awaha mati, biti ehene. ¹⁴ Yama nafi te aate nabone te ke, oko me te tohi karo. Yama nafi te ati na nafi ta onahabone oke".

Teoso kanamori yosehibona Sesowi ati nematamonaka me ni ya.

¹⁵ "Owa te nofi ya fara owati nima te ehene naboneke, tera oyose owa. ¹⁶ Faya okobi aate onahabone oke te teseneba ta nebana, te ya tabatebana fara yama tohaha ya. ¹⁷ Efe Teoso Kanamori tohaka. Tera kanawanebonaka, Teoso wato yokana te tohababone te. Me one hiware ka me hiwatorehibonaka. Me ya tabaterebonaka. Te watoka ha te ta, wine kari te ni ya. Te ya tabehibonaka. ¹⁸ Tera owakanakosarabone oke. Matehe me ka abi watare nima te rabone teke. Wete onamatasahabone oke te ni ya. ¹⁹ Me one owa awamariba ka yama yabomakare. Ha te ta owa te awahaba te amake. Owamisami ka te

nahomisamabisatehaba teke. ²⁰ Afa yama tohi ya owa te watohaba te amake, ha owa okobi ota ni oharia ota. Tera te watohaba teke, ha te ha owa e ni oharia e. Owa te wato naba teke, ha owa ha te e ni oharia e. ²¹ Owati te miti ya owati nima te ehene ni ya, owa te nofaha te awineke. Owa te nofi ya okobi tera nofehibonaka. Tera onofa onahabone oke, owa onamo a owa te ni ya", Sesowi ati nemarika.

²² Yota ati yana nemarika, Yota owa, Isikarioti amarari. "Himataba tiwa tinamoaba ama tiri ota ni ya, tiwa tinamora tiwa me one ni ya?" ati nemarika.

²³ "Haha owa me nofa fara owati nima me ihi naboneke. Okobi ya ofama ota towakabone otake me ni ya, ota wini tabahabone ota. ²⁴ Owa me nofara owati nima me ihi raba me amake. Owahariha owati amakere haro. Okobi ati amaka, owa yosekimata".

²⁵ "Yama okominahara oke, aya e tabi ya. ²⁶ Okobi Teoso Kanamori yosehibonaka, te tesenebonehe, owati ihi. Yama nafi ya tera kanawanehiba amaka. Owati te wati nawahaba teke, tera kanawane ehene, afa yama okominaha ya. ²⁷ Owati ihi te watoraba teke, te ati boti tamina te. Me one ati boti tamina me ati boti nima te ati boti rabone teke ha te ta, te ati boti tamina te. Te ati boti kokoriri rima nahi, te ati boti watora te. ²⁸ Owati te mitaha teke, okomabone owa, wete onamabone onaha owa. Owa te nofi ya te yayai nene te amake, okomabone owa okobi ni ya. Okobi fiya tonaka owa ni ya. ²⁹ Owa okomine oke, okomamatara owa mata, te ati e nibone karo ahi: 'Keye hiri renoka', te ati na te. ³⁰ Tera hiyari faya tohinima oke, haha bofe ka me ka towisawa kobo nakebona ka yama yabokiri karo. Yama hiyara hiri onahamone hikaminahaba wataraboneke. ³¹ Me nafi owa watohabone onahara oke, okobi onofa owa, fare okobi ati nima owehene na owa. Te yana nahi. E tokomibeya", Sesowi ati nemarika.

15

Ofa ate yokana ama oke.

¹ "Ofa ate yokana ama oke, ha owa. Okobi ofa nanarifa amaka. ² Ofa ini owa ni ya wanaha bonora okobi ti nakosate amaka, koro hiwitiabonehe. Ofa ini bonoha tati boni okobi tirokosate amaka, boni tamibone karo. ³ Te tirokosi hawa toha teke. Te taminake, tera okanawani karo. ⁴ Owa ni ya te kobobo ni ya te ya otababone oke. Ofa ate ya ini wanara bonotera amake. Te e nineke ahi, ofa ini nima. Owa ni ya te kobobo ri ya yama nihinaraboneke te ni ya".

⁵ "Ofa ate ama oke ha owa. Ofa ini me te amake ha te. Owa ni ya te kobobo ni ya te ya otabi ya te bono totamabone teke. Owa ni ya te kobobo ri ya yama nihinaraboneke te ni ya. ⁶ Owa ni ya te kobobo ri ya tera me were towitiabone teke, fara ofa ini koro towiti nima. Ofa ini me were hiwitia waya tokana me hiyaba yifo ya me were hina hatite amake. ⁷ Owa ni ya te kobobo na te ni ya owati sawiha yama te nofaha te aate nabone teke. Okobi ati amosebonaka. ⁸ Te bono tami ya yama me watowahahaboneke, owa ya tataba me te tohi ka yama. Faya okobi me kahiyaraba me amake, amosemona me hinahari. ⁹ Tera onofa oke, fare okobi owa nofehi owa nofi nima. Owa ni ya te kobobo nabone teke, tera onofa te nofi tohasa nibone karo te ni ya. ¹⁰ Fara owati nima te ehene ni ya tera onofa te nofi tohanawi naboneke te ni ya. Owa nima te nabone teke, okobi ati nima owehene na owa, he ya ofama owa, owa nofi fare tohahari owa ni ya".

¹¹ "Owati e nara oke ahi, te yayai nibone karo, fara oko yayai ni nima. Yayai ni yokana te tohahabone onahara oke. ¹² Owati e nara oke ahi, tera oyose owa: Te abe nofahi, fara tera onofa owa nima. ¹³ E ka owa hinaka habai mera kasomebona ati ne hiwa kahabane ahabe ya mera nofe awaka mata ya. ¹⁴ Oko habai me te tohahabone teke,

fara owati nima te ehene ni ya. ¹⁵ Oko yama aahi tera onihamarabone oke. E ka yama aahi yama me watokere e hiri naro. Oko habai tera onihine oke, okobi yama hikamina nafi okomini karo te ni ya. ¹⁶ Owa te wasiraro te amake. Tera owasiaro ama oke ha owa. Te bono nahabone onahara oke. Te bono ahabaterabone onahara oke. Faya yama te aate na nafi ya okobi tera kakawebona onahara oke, oko me te tohamone te ati na te. ¹⁷ Owati e nara oke ahi, te abe nofibone karo".

Tera me kakoaboneke.

¹⁸ "Me one tera kako ya owa kako te wati nawahabone teke, owa me kakobaha owa. ¹⁹ Bofe ka me te tohi ya tera me nofehene me amake. Bofe ka me te amakere, me ni ya tera okatika owa. Makoni tera me kakoneke. ²⁰ Te ati katamoriyahi owati ya. Owati e nara oke ahi: 'Yama aahi e tohaha e fiya torahabone eke e ka hiti ni ya', onahara oke. Owa me kakoa tera me kako naboneke. Owati me tokataba te ati me tokataba, naboneke. ²¹ Oko me te tohi ka tera me wati kanahaboneke, okobi owa yosekimata me watora mati. ²² Aya me ohiyararihi oni ya me ka yama hiyara awihina rene amake. Yama hiyara me kehemomaraboneke, me hiri hinaharo waha, oki karo. ²³ Owa me kakoa okobi me kako nineke. ²⁴ Me tamaha me onakitamara oke. Owa nima me naba me watakere. Me onakitamari ya me one ka yama hiyara awihina rene me amake. Yama hiri ona me awakene owa me kako na me ihi hiyakere. Okobi me kako nineke. ²⁵ Me ka yama hani e teha amake ahi, me rawi hinehemete hibati ya:

'Yama hiyara hiri ora owa me kakoarake',

yama hani ati te amake. Owa me kakoa me ka yama hani ati nima me ihi nineke".

²⁶ "Era kakasoma oyosebana oke, kakehibonaha te ni ya. Teoso Kanamori yokana amaka. Okobi ya famaka mata. Okobi ni ya yana tone kakehibonaka te ni ya. Owa kaminebonaka. ²⁷ E tabahamaro e tabasa ni ka owa te kamina, nabone teke", Sesowi ati nemarika.

16

¹ "Afa yama okominara oke, owa nofi te fawa ribone karo. ² Te tokiyomamarabone me one ati naba me amake sinakoka ya. Tera me waka na me ati e naba me amake ahi: 'Me waka ni amosa awineke Teoso ni ya', me ati na mati. ³ Me ihi e naboneke ahi, okobi me watora mati, owa me watorihi na mati. ⁴ Me ihi e ni ya owati te wati nawahabone teke, me ihibone okomina owa. Makoni owati amake hibayata karo".

Sesowi Teoso Kanamori kaminematamonaka.

"Yama e na okominarara oke baha, e tabi karo. ⁵ Okomawaha okibone okobi owa yosekimata ni ya. Te ka owa aate neba watarareka, ati e nari ahi: 'Hibaka ya tikamaribe?' ati nari. ⁶ Te yawi kita te awineke, owati te mitaha te. ⁷ Yama amosaba awineke te ni ya okomi ya. Okomari ya yama aamosa raba nene amake te ni ya. Keye amakere. Okomari ya era kakasoma kakerena amaka. Okomi ka kakehibonaka, te ni ya owati ihi. ⁸ Kake ya me nafi ka yama hiyara kaminebonaka. Oko yama amosa namohibonaka me nafi ni ya, hiri onaharo. Teoso tamine kaminebonaka, yama hiyara manakone nahabihibonaha, me hiri hinaharo. Ati me himite ya ati fiya torehimona me hinehibonaka. ⁹ Afa me ka yama hiyara amake haro, owati me nofari karo. ¹⁰ Yama hiyara hiri onamone me ati nofa yama amosa hiri onofa okomabone oke okobi ni ya. Owa te awamarahaba te amake. ¹¹ Bofe ka towisawa Teoso nahabihibona Teoso ati nareka. Makoni

hine me watohaboneke, me ka yama hiyara manakone nahabihibona karo".

¹² "Yama nasa ke okominabonehe te ni ya. Kamini onofamata okere. Okomini ya owati te watoraba te amake mata. ¹³ Teoso Kanamori yokana kake ya tera kanawanehibonaka yama amosa nafi ya, yama fa yokana te watohabone te waha. Fare ati kaminarehibonaka. Yama himita ta kaminebonaka. Yama kaketehabone kaminebonaka te ni ya. ¹⁴ Taminabote ohahamone owa kaminebonaka, owati kaminari te ni ya. ¹⁵ Haha yama nafi okobi hikiha okiha one oke. Makoni owati amake haro: 'Teoso Kanamori owati kaminebonaka te ni ya', ona owa".

Owa te awamakiribone.

¹⁶ "Owa te awamakiribone. Yama yabokiri ka yama nowati ya owa te awamatasahaba te amake", ati nemarika.

¹⁷ He ya tataba me one ati yana namaroke, me abe hiyara mati. "Himatata ati e nara ahi e ni ya: 'Owa te awamakiribone. Yama yabokiri ka yama nowati ya owa te awamatasahaba te amake', ati nari? 'Okomibone karo okobi ni ya', ati, nari? ¹⁸ Himatata ati e nara ha ahi: 'Yama yabokiri ka yama nowati ya', ati nari? Ati e watokara", me ati namaroke.

¹⁹ Sesowi mera watohimataka, he me aate nabone me ati na mati. "Te abe aate narawa te awineke, owati e na te mitaha te ahi: 'Owa te awamakiribone. Yama yabokiri ka yama nowati ya owa te awamatasahaba te amake', ona owa. ²⁰ Te ohi ni nafihaba te amake. Me one ta yayai naba me amake me nafi. Te yawahaba te amake mata. Manakobote te yawi fawa naba te amake. Te yayai nawahamaba te amake fahi. Keye amakere. ²¹ E fanawi tori kome yana tona yawate amake. Manakobisa biti wate ya tori kome wati nawahamaraboneke, yayai naro biti wate ehene. ²² Te e naba te amake ahi. Te yawake mata. Manakobisa tera owamatasi ya te ati boti yayai

nawahamahaba te amake owehene. Te yayai ni ya te yayai ni ahabateraba te amake fahi. ²³ Afa yama ya owa te aate namaraba te amake, yama wato tabiyo. Owati te mitahi haro: Fara yama te aate na ya okobi tera kakawebonaka oko me te tohi karo. ²⁴ Yama te aate ra teke mata, oko me te tohahamone te ati na te. Te ati nahi, oko me te tohahamone te ati na te. Okobi ati amosebonaka, yayai ni yokana te tohibone karo".

Te yayai nahi, me kitari karo owehene.

²⁵ "Hiyara okomini onofa ama oke te ni ya, hiyara tamaharo, yama kamini forima ora owa. Yama one ya hiyara okominamarahaba ama oke te ni ya. Okobi kamini onataminatēhaba ama oke afa yama ya fahi. ²⁶ Afa yama ya okobi te aate naba te amake, oko me te tohahamone te ati na te. Owati watarabone oke, okobi tera narifebona onaha owatibana. ²⁷ Okobi fare tera nofaka, owa te nofaha te, Teoso ati ehene okehamone te ati ni karo. ²⁸ Okobi owa yosehi okehemete oke ahi bofe ya. Yana okibone bofe ya tasa, okomabone owa okobi ni ya", ati nemarika.

²⁹ "Kiki. Yama kamini tinatamina tike waha. Hiyara tikaminama tikere. ³⁰ Tiwa ota watowahake waha, yama nafi tiwatoa tiwa. Ota atibone tiwato tike hibati ya tiwa ota aate nabone ota. Makoni tiwati ota nofaka waha, Teoso tiwa yosehi tikehemetemone tina tiwati", he ya tataba me ati namaroke.

³¹ "Owati te nofawaine waha? ³² Owati te mitahi. Afa yamaboneke, ayata karo, te tokomarikosibone karo. Fara te taboro ya te tokomarawaba te amake. Owa te tonaharikosahaba te amake. Owa te tonaharikosaha owaharikosaraba owa awine oke, okobi ya ota fami karo. ³³ Owati e nara oke ahi, te watoribone karo owehene. Tera me kakoaba te amake, me nafi. Te yayai nahi, me kitari karo owehene", Sesowi ati nemarika.

17

Sesowi he ya tataba mera ora nematamonaka.

¹ Sesowi mera hiyari fawa nemarika. Neme awe ati yana nemarika. "Abi afa yamabone amake haro. Tikatao tinamohi me ni ya, amosi mati tohahari, me hikahi-yarebonaha. Faya tiwa me kahiyaraboneke, tikatao tiwa namohi tiwa, amosi mati tiha tiwa. ² Tiwati ihi me nafi yosehibonaka waha. Haha he ni ya me ta tina me wini fara tohatehaba me amake tiwa ya me tabaha mati fara yama tohaha ya, ati ehene. ³ Tiwa me wato ya me wini fara tohatehaboneke tiwa ya me tabaha mati, fara yama tohaha ya, Teoso yokana tiha tiwahariha tiwa. Sesowi Kirisito me wato ni ya me wini fara tohatehaboneke tiwa ya me tabaha mati, fara yama tohaha ya, Sesowi Kirisito kakehimata tiwati ihi. ⁴ Yama hiri onahabone tina hiri ni hawa ohara oke. Afa yama hiri onaha tiwa onamoara oke amosi mati tihaha tiwa, bofe ka me tiwa me kahiyarahabani tiwa. ⁵ Abi e famake. E famaha owa tinamohi waha me ni ya, amosi mati ohaha owa, owa me kahiyaribone karo. Oko amosi me awahaboneke, e famimete ka oko amosi, yama watari ya mata".

⁶ "Tiwa onamoara oke, me tinihawahawitia me ni ya, me ta tinakia mati owa ni ya. Me ta tinahara tike owa ni ya, tika me me tohi karo. Tiwati me tokatabaharake. ⁷ Owa me watoke waha, tiwati okomina owa me ni ya, owati amararo. ⁸ Yama tikamina nafi okominahara oke me ni ya. Owati me nofaharake. Owa me watoharake, okeha owa tiwa ni ya. Tiwati ihi okehamone me ati narake. ⁹ Me tekatomabone ona tiwa ohiyarine oke. Me nafi amaraboneke. Afa me ta tinakia me tekatomabone tiwa ohiyarine oke, fara tika me me tohaha mati. ¹⁰ Oko me nafi tika me amake. Tika me nafi oko me amake. Owa me namoharake, amosi mati ohaha owa. ¹¹ Osawimaraba ama oke ahi bofe ya. Okomabone oke tiwa ni ya. Fa me ta

me sawihaboneke bofe ya. Abi tiwa nima neba watakara. Me tekatomahi me abe nofahabone mati, fara e nima, e abe nofaha e. Me tekatomahi tika kiti ya, aya ta tinaharo owa ni ya. ¹² Aya me ya otabi ya me owakatamarake tika kiti ta tinaha ya owa ni ya. Me owakatamarake, me tosawarirabone mati. Hahi ahabebona Teoso hinehi ta ahabebonaka, afa me ka owa, ohariari, Teoso ka yama hani ati ihi. ¹³ Okomawaha okibone tiwa ni ya. Bofe ya osawisa ona owati e nara oke hibayata ya, me yayai ni yokana me tohibone karo, fara owa nima, yayai ona owa. ¹⁴ Tiwati okominahara oke me ni ya. Me me hikakoarake, bofe ka me amari karo, fara owa nima. ¹⁵ Bofe ya me tiyababone ora owati amake. Me tekatomabone ona owati amake, hahi hiyare mera boyo rabona karo, me sawiha mati bofe ya. ¹⁶ Bofe ka me amakere fara owa nima. ¹⁷ Tiwati ihi tika me tinihahaboneke. Tiwati keye amakere, tiwati nafi. Yama fa yokana tikaminate ama tike. ¹⁸ Bofe ya owa tiyosemete me one ni ya me oyosehabana oke, fara tiwa nimetema, owa tiyoseha tiwa. ¹⁹ Owa ta one oke tiwa ni ya, hine me ta ni yokana tohibone karo tiwa ni ya".

²⁰ "Me tekatomabone tike. Me tekatoma tinahabone tike, me ati me kamitaha owati me nofawahatehaba mati. ²¹ Me tekatomabone tike, e ya me tabawahatehabone mati. Me abe nofahabone onahara oke, fara e famaha e nima, ha tiwa ha owa e ni oharia e, ha owa ha tiwa e na e. Haha mati ha e e ni ohariabone eke, tiwati ihi okehamone me tamaha me ati nibone karo, tiwati me nofawaha mati. ²² Me onamoara oke, me amosa mati, fara tiwa nima, owa tinamoara tiwa, otamina owa. Owehene e na me abe nofahabone onahara oke, fara e nima, e abe nofikimaha e nima. ²³ Me ya otaba owa ya tifama, tinahabone tike, me abe nofi yokana tohibone karo. Me abe nofi yokana tohi ya faya me one me hiwatoaboneke, me tinofa mati, ahi fara owa nima, owa tinofa tiwa. Owa me watohaboneke, okehemete owa tiwati ihi. ²⁴ Abi owa ni ya me sawihabone

onara oke fara osawi ka yama ya, me ta tinakiaro mati owa ni ya. Oko amosi me awahabone onahara oke, owa tinamo ka oko amosi. Amosi mati ohaha owa tinamoara tike, owa tinofemete tiwa yama watari ya mata. ²⁵ Abi yama amosa hiri ni fara tihate ama tike. Haha bofe ka tiwa me watotera ama tike. Tiwa owato oke ha owa ta. Haha owa ni ya me ta tinaha owa me wato ke, owa tiyosemete tiwa. ²⁶ Tiwa onamoara oke me ni ya. Tiwa onamomatasahabone oke me ni ya, me abe nofibone karo, fara tiwa nima, owa tinofa tiwa, me ya otababone owa", Sesowi ati nemarika.

18

Sesowi me watehemetemoneke.

¹ Teoso hiyari Sesowi hawa tohe he ya tataba me ya tabehi me tokariwahamamaroke faha bite Kitoro toha kowani ya. Orifa watahamaroke fahi. Sesowi me tokomamaroke awa boti ya. ² Afa yama Yota aawa tohehimarika, Sesowi he ya tataba me ya tabehi fare totokoma ka yama, efe Yota he ta nebanoho me one ni ya. ³ Yota saotato mera kakamemarika, Homa ka saotato me toha, sasetoti me ka hiti fariseo me ya me taba me ka saotato me toha, na mati. Nabarina me bokori kana, wami karabi me bokori kana, me one ye hona, namaroke.

⁴ Sesowi yama watohimataka, me ihibonehe. Toke ati yana nemarika. "Hibake te siba nineri?" ati nemarika.

⁵ "Sesowi Nasare kari", me ati namaroke.

"Efe ama oke", ati nemarika.

Yota me ya tabehimarika. ⁶ "Efe ama oke", Sesowi ati ne ya me tokasonamamaroke me nowati ka ya.

⁷ Sesowi mera aate namatasehimarika tasa. "Hibake te siba nineri?" ati nemarika.

"Sesowi Nasare kari", me ati namaroke.

⁸ "Efe ama oke onahara oke hibati ya. Owa te siba na hine me tokomake, haha mati haro", Sesowi ati nemarika.

⁹ Sesowi ati e nemarika ahi, ati e nibahari ahi, "Haha owa

ni ya me ta tinaha me fawa rarake owehene, me nafi", ati nibahari.

¹⁰ Simao Betiro yimawa soba towiti sasetoti ehebote ka yama aahi narabo tari nabasemarika, kanihina karo. Inomari amaka Maoko.

¹¹ Sesowi Betiro hora kasehimarika. "Yimawa yoko tinamahi fara bori ya. Kobo okobi owa kakawe ka okofawaraba ama o?" ati nemarika.

¹² Homa ka saotato mati, mera yoyose toha, soteo me ka saotato mati, me na Sesowi me hiwate me wete hinehimarika. ¹³ Me hekamehimarika Ana ni ya, Kaifa kokori. Kaifa sasetoti ehebote tohehimarika afa ano ya. ¹⁴ Efe Kaifa soteo me ka hiti mera hiyaribematamonaka, ati e nari ahi: Me ka owa ohari ahabebona ati nematamonaka, me one abaribone karo.

Betiro Sesowi watoremona ati nematamonaka.

¹⁵ Simao Betiro Sesowi nowati ya yotorama nemarika, Sesowi ya tataba owa ya famahari, sasetoti ehebote ka habai tohahari. Efe Sesowi ya tataba owa Sesowi me ya totabiyomemarika, sasetoti ehebote ka yobe beheri ya. ¹⁶ Betiro wakosehimarika. Sesowi ya tataba owa kiyomame fanawi aate nemarika, nokobi kakakatoma tohaharo, Betiro tokiyomamakebona karo. Ati amosamaroke.

¹⁷ Nokobi kakakatoma Betiro aate namaroke. "Hahi he ya tataba me ka owa ama tirini?" ati namaroke.

"Fe ama okere", Betiro ati nemarika. ¹⁸ Saotato me ya hiti ka yama aahi me tabaha me nahohamaroke, yifo me hiwa na mati, karafao me afo kana mati, yama siraha ihi. Betiro me ya tabehimarika, yifo hiwa nari.

Sesowi warehimatamonaka Kaifa nokosi ya.

¹⁹ Sasetoti ehebote Sesowi aate nemarika, he ya tataba mera kaminebonaha, ati kamina nebonaha, mera kanawane ka ati.

²⁰ Sesowi ati yana nemarika. "Me nafi ohiyari onofa ama oke, me nafi nokosi ya. Me kanawani fara ohi onofa ama oke sinakoka ya, teboru wari ka yama toha na ya, fara soteo me ka heoniao hihiri ya. Owati okehemu okere.

²¹ Himataba owa aate tine tiri? Me aate tinahi, owati me mitaha mati, me ohiyaraha mati. Yama okominaha me watoke".

²² Saotato owa Sesowi beheri ya ware Sesowi tao kane-himarika yehe ya. "Tiwati e nibana ahi, sasetoti ehebote tihiyara tiwa?" ati nemarika.

²³ "Owati hiyari ya owati hiyara tikaminahabone tike. Owati amosi ya himataba owa tao tikana?" Sesowi ati nemarika. ²⁴ Ana mera yosi tai tohehimarika baha, Sesowi wete ni me towakamahabone mati efe Kaifa ni ya, sasetoti ehebote.

Betiro Sesowi watoremona ati nematamonaka tasa.

²⁵ Betiro wehimarika yifo hiwa nari. Me aate hinehimarika. "Hahi he ya tataba me ka owa ama tirini?" me ati namaroke.

Ati hiyaremarika. "Fe ama okere", ati nemarika.

²⁶ Sasetoti ehebote ka yama aahi ati yana nemarika, aya narabo Betiro tari hibase owa. "Tiwa owarinihi ahi awa boti ya, he ya tifama tiwa?" ati nemarika.

²⁷ Betiro ati hiyatasaremarika. Arakawa ha nemarika hibati ya.

Birato Sesowi aate nematamonaka.

²⁸ Faya Kaifa taboro ya me yana tona Sesowi me towakamahamaroke kofenato taboro ya, yama hiba wa ni ya. Me tokiyomaramaroke kofenato taboro ya, me tohiyarahabone mati Teoso ni ya, Basikowa tafe me kabahabone mati, soteo me tohaha mati. ²⁹ Birato kiyomake mera aate nemarika. "Himata yama hiyara amarini, hiri hinahamone te ati naro?" ati nemarika.

³⁰ "Ehene hiyare watare ya ota ta rena amaka tiwa ni ya", me ati namaroke.

³¹ "Te wete tokanamaho, te kaminebana. Hinaka yama hiyara hiri hinahamone te ka yama hani hikaminara awine? Te ka yama hani te awahi. Hinaka yama hiyara te wasi ya te ibehibanaka kateya ya", Birato ati nemarika.

"Ibi ota nofakara, ehene hiyarari mata ya. Ota nabowebona ota ati ne ota ka one me ota nabowarabone te ati te te amake, Homa ka me te", soteo me ati namaroke. ³² Me ati e namaroke ahi, Sesowi ati nima me ihi nabone mati, hiwa kaminibahari, awa ya ahabebona ati nari.

³³ Birato tokiyomame kofenato taboro ya Sesowi ati nemataka, Sesowi aate nebonaha. "Soteo me ka towisawa ama ti?" ati nematamonaka.

³⁴ "Fara tiwatini ama? Me one atini ama, owa me kaminani mati tiwa ni ya?" Sesowi ati nematamonaka.

³⁵ "Soteomona owa tirini? Sasetoti me ka hiti soteo me one me ya me tabaha tiwa me kakiarake owa ni ya. Himata yama hiyara amari, hiri tinaharo?" Birato ati nematamonaka.

³⁶ "Bofe ka me ati ihi amara towisawa ohine oke. Bofe ka me ati ihi tohi ya owa ya tataba soteo me me mowa nene me amake, owa me watarabone mati. Bofe ka me ati ihi amakere", Sesowi ati nematamonaka.

³⁷ "Towisawamona tiwa tine ti?" Birato ati nematamonaka.

"Towisawa owa tiniha tike ha tiwa. Okehemete ama oke ahi bofe ya, hawi fa yokana okominahabone owa. Makoni owatemete ama oke. Haha hawi fa yokana me nofaha owati me mitake", Sesowi ati nematamonaka.

³⁸ "Hawi fa yokana natehani ama?" Birato ati nematamonaka.

Sesowi ahabebona me hinehimatamonaka.

Faya Birato hiyari fawa ne tokome soteo mera hiyaremarika. "Ehene hiyareba watare awaka", ati nemarika.

³⁹ "Te ati ehene te ka owa fito onihate ama oke fara Basikowa ka marina tohi nima. Efe soteo me ka towisawamona fito onihibana te ni ya?" ati nemarika.

⁴⁰ "Fe amarebonaka. Bahababonaka", me ha ni ati namaroke, Bahaba Homa ka mera momowamatamonaha.

19

¹ Faya Birato ati ehene Sesowi me towakamaroke, me kosi hinehibonaha. ² Saotato tati boronebona me hikowemataka, atine kihaharo, towisawa tati borone nima naro, me weyeye hinihebanoho. Me weyeye hiniha hinehimataka makari mamawa na ya. ³ Sesowi nokosi ya me nahoha me ati yana nemetemoneke, Sesowi me haha kana me ati. "Soteo me ka towisawa, titaminahi", me ati nemetemoneke, he me tao na mati me yehe ya.

⁴ Birato kiyomamatasehimarika fahi. "Te awa ha. Owakamehibanaka te ni ya, owa te watoba karo, ehene hiyareba wataremona onehi owa", Birato ati nemarika.

⁵ Sesowi kamehimarika, tati borone atine kihehi weye, makari mamawa na weye, nari. "Te awa hari", Birato ati nemarika.

⁶ Sasetoti me ka hiti me nanarifa me ya me taba Sesowi me awaha Sesowi me ha kanamaroke. "Te ba kanaho awa ya, ahalebana. Te ba kanaho awa ya", me ati namaroke.

"Te towakamaho, fara me te, te ba kabaya awa ya, ahalebana. Ehene hiyareba watare awaka", Birato ati nemarika.

⁷ "Ota ka yama hani nake, he ehene kaminaro. E ka owa yama Teoso hinofara itihahabebona yama hani ati ke. Efe ahabebona ota ka yama hani hinahareka, Teoso bitimona hiwa ati nari", soteo me ati namaroke.

⁸ Birato me ati mitehi wato kitamishimarika.

⁹ Tokiyomamatase fare taboro ya Sesowi aate

namatasehimatamonaka. "Hika ya tikehemete ama tiri?" ati nematamonaka. Sesowi ati yana rematamonaka.

¹⁰ "Tiwati yana rine owa ni ya? Owa tiwatorini, kofenato oha owa? Tiwa hasi onihabone oni ya tiwa hasi onihabone oke. Tiwa ba kani onofi ya tiwa me ba kanahaboneke, owati ihi", ati nematamonaka.

¹¹ "Owa nahabi Teoso tiwa nofe ya owa tinahabihabone tike. Owa nahabi Teoso tiwa nofare ya owa tinahabirabone tike. Makoni owa me ta na tiwa ni ya me ihi hiyara me ihi fiya tonake mata ya tiwa ni ya", Sesowi ati nematamonaka.

¹² Birato Sesowi hasi nihibona ati nematamonaka waha. Soteo me hikasawari Sesowi me ha kanahamaroke. "Hasi tinihe ya Sesa owa tihamarahaba ama tike. E ka owa towisawa tohebona ati ne ehene hiyakara, Sesa nofarari", me ati namaroke.*

¹³ Birato me ati mite Sesowi kakiyomame itaririse-marika kofenato iitari ya. Yama inimaro amake, Yama Kahoma Yati Hiri ni tohaharo. Ini one amake Kabata, soteo me ati ka ini. ¹⁴ Sabato nokosi ka yama wehemaroke, Basikowa ka sabato nokosi karo. Yama hiba wa ni ya 6 ora tohe ya Birato soteo mera hiyaremarika.† "Hari te ka towisawa amaka hari", ati nemarika.

¹⁵ Me ha namaroke he ni ya. "Te nabowaho. Te nabowaho. Te ba kanaho, ahabebana", me ati namaroke.

"Te ka towisawa onawanibana awa ya?" Birato ati nemarika.

"Ota ka towisawa watakara. Sesa ta oharika, e ka towisawa tohahari", sasetoti me ka hiti me ati namaroke.

* 19:12 19.12 Sesa me nafi ka towisawa tohehimatamonaka, Homa ka towisawa tohahari. Soteo me ka owa towisawa hiwa tonihe ya Sesa mono hinehibonaka. † 19:14 19.14 Yara me ati ka bibiria ati ka bahi nokorise tohehimarika. Me one ati ka yama hiba wa ni ka bahi 6 ora toha nemarika.

¹⁶ Faya saotato mera yosehimarika, Sesowi me ba kana-habone mati awa ya.

Sesowi me nawanemetemoneke awa ya.

Sesowi me towakamamaroke fahi. ¹⁷ Sesowi tokomemarika yama ini E Tati Tone tohaha ya, ewenebona tiwa nari, fare. Ini one amake, Kokota tohaharo, soteo me ati ka ini. ¹⁸ Me ba hikanemarika awa ya. Me famaha me me ba kanikima namaroke, he beheri fami ya.

¹⁹ Birato yama hani rawi kane ati ehene me hikanawanamaroke Sesowi ewene ya, ati e naro ahi: "Sesowi Nasare ka amaka, soteo me ka towisawa", yama hani ati namaroke. ²⁰ Soteo me tamaha yama hani ati me yabamaroke, sitati yaborimakoni. Soteo me ati toha, Homa ka me ati toha, Keresia ka me ati toha, namaroke, yama hani karo. ²¹ Sasetoti me ka hiti Birato me aate nemetemoneke. "Soteo me ka towisawa rawi tikarabone tike. Yama hani ati e naboneke ahi: 'Soteo me ka towisawamona ati nareka', ati naboneke", me ati nemetemoneke.

²² "Yama hani hine tohake, rawi okanaro", Birato ati nematamonaka.

²³ Saotato awa ya Sesowi me ba kana me hinaka makari me ebe hinamaroke. Kote 4 namaroke, me ebe hinaharo. Makari bofe ka toha namaroke. Makari bofe ka kotora kiharamaroke, nafi kisaharo. ²⁴ Me ati e namaroke ahi: "E sibi rabanake. Hima yama e were nibeya, e ka owa makari ihehiba ino e watobeya", me ati namaroke. Me ihi e na fara Teoso ka yama hani atini nima me ihi namaroke, ati e nemete ahi:

"Oko makari me ebe nara oke. Yama me were narake, me ka owa makari ihehibona ino me watohabone mati",

ati ke. Makoni saotato me ihi e namaroke.

²⁵ Me nahohamaroke Sesowi ewene wai yabore ya. Sesowi mati toha, mati hinakasima toha, Maria Koroba fati toha, Maria Makata ka toha, namaroke. ²⁶ Sesowi mati awehimarika. He ya tataba owa awa nemarika hinofatehari, wahari ayata ya. †"**Fanawi tikataobona amaka hari**", Sesowi ati nemarika. ²⁷ He ya tataba narabo nima nemarika. "**Amiba amake haro**", ati nemarika. Faya Sesowi ya tataba hekatomawahamaroke waha fare taboro ya.

Sesowi ahabematamonaka.

²⁸ Sesowi yama nafi hawa hiniha watohimarika. "**Bakasi owa oke**", ati nemarika. Ati e ne fara Teoso ka yama hani ati nima ehene nemarika. ²⁹ Finakiri wiye kahariha nahamaroke, ofa fehe. Esibosa me sa nifehamaroke finakiri ya. Awa isobo tohaha tati boni ya me tasi hisa me ta hikamisamake me hinawanahamaroke he inohoti ya. ³⁰ Sesowi finakiri fawe "**Yama ahabake**", ati ne tati kise ahabemarika fahi, fare ati ehene.

Saotato Sesowi beheri itehimatamonaka.

³¹ Sabato nokosi ka yama wehemaroke. Me abowi kobobo ni soteo me nofamaroke haha sabato ya, marina ehebote ka sabato tohi karo. Birato me aate namaroke, me isi me baka nabone me ati na mati, me ahabakabote nabone mati, me me hekamahabone mati. ³² Saotato me tokomake me isi me baka namaroke, Sesowi ya me taba me ba kanaha me isi. Owa iso me baka hinibe owa iso baka ni me hiyototasematamonaka. ³³ Faya Sesowi iso me wati kana Sesowi iso me baka ramaroke, ahabenoho. ³⁴ Saotato owa beheri hitehimarika wabise ya. Emene si tokowitehimarika hibati ya, faha ya katabaro.

† 19:26 19.26 Yowao fare hiwa kaminemata awaka, Sesowi hinofatehimona ati nari, Yowao yama hani rawi nari.

³⁵ Owehimari okominine oke yama hani ya. Keye hiri okere. Owa owato oke, keye hiri ora owa, Sesowi ati te nofa nabone ona owa.

³⁶ Me ihi e na fara Teoso ka yama hani ati nima me ihi namaroke, ati e narō ahi:

"Tone baka toneba watareba amaka",

ati narō. ³⁷ Teoso ka yama hani ati one nake, ati e narō ahi:

"Me hitehira me kakatomahaboneke",

ati narō.

Sesowi me kamohemetemoneke.

³⁸ Faya Yose Arimateya ka Birato aate nematamonaka, Sesowi abowi towakebonaha. Yose Sesowi nonofa tohe hiwa kaminarematamonaka, soteo me ka hiti mera nakome kari. Birato ati amosematamonaka. Faya hinakame hekamehimataka. ³⁹ Nikotemo toha, nemataka, Sesowi abowi tehenebona towakamakari, 35 kiro tohaharo. Miha atahone ya awa arowe ime famehemetemoneke, yoro tokenaro. Efe Nikotemomari amaka, yama soki ya kakehimarihi Sesowi ni ya. ⁴⁰ Me rofi hikawehi-matamonaka makari riyo tohaha ya, me hiketehari. Fara soteo me ihi hine itite me amake, me abe kamoha mati. ⁴¹ Awa watahamaroke fare Sesowi ewene kawi yabore ya. Awa boti ya tama yati wahamaroke, e abowi ibematari ka tama. ⁴² Sabato nokosi ka yama wehemakoni Sesowi me ibehemeteke ayata ka tama ya, me babaha na mati.

20

Sesowi wamisamematamonaka.

¹ Tomiko ya Maria Makata ka tokomemeteke tama ya, yama sosoki nasa ni ya. Kobo tonama tama noki bori

howa tona awehemeteke, noki bori yati ehebote tohaha toawawiteharo. ² Faya kana ni kamahamaroke Betiro ya Sesowi ka nonofa famehi me ni ya. "E ka Hiti me itihanike tama ya. Me hekameno ka yama ota watokere", ati namaroke.

³ Betiro Sesowi ya fafama me famaha me towakamahamaroke tama ya, ⁴ me bete ni.* Owa kana ni kitehi kobo tonami tai tohehimarika tama ya. ⁵ Mowi nise yama kiki nemarika. Makari riyo tohaha hinita so nareha awehimarika, tokiyomarari. ⁶ Simao Betiro yotomake tokiyome makari riyo tohaha hinita foreha awa, ⁷ makari one awa, nemarika, Sesowi noko karafe karo, kini ni towitareharo. ⁸ Owa kobo namibehi kiyomamakarika. Yama awe ati boti yama nima nemarika, Sesowi wamisamemona ati nari waha. ⁹ Teoso ka yama hani ati me watomataramaroke mata, Sesowi wamisamatehibona kaminaro. ¹⁰ Me kakamamaroke me tabori ya.

Maria Sesowi awehemetemoneke.

¹¹ Maria ohi ni kawabasehemeteke tama beri ya. Ohi ni mowi kanisemetemoneke, tama hoti ki nabonehe. ¹² Teoso nanarifa me famaha me teme nare mera awehemeteke, fare Sesowi fori ka yama ya, me bori sawawa na mati, fare tati tohe ka yama ya owa itari, iso tohe ka ya owa itari, nari. ¹³ Me ati yana nemetemoneke. "Fanawi himataba ohi tine tiri?" me ati nemetemoneke.

"Oko Hiti me towakamahanike. Me hekamano ka yama owato okere", ati nemetemoneke. ¹⁴ Ki nawahama Sesowino awehemetemoneke, wamakehari.

¹⁵ "Fanawi himata ebe tinahani ohi tine tiri? Hibakeno siba?" Sesowi ati nematamonaka.

* 20:4 20.4 Yowao fare hiwa kaminemata awaka, Sesowi ya fafama hiwa tonihari, Yowao yama hani rawi nari.

Yama koro na kakatomamona Maria hinehimatamonaka. "Tekamehino awa? Tekamano ka yama tikam-inahi, otimakehibana", Maria ati nemetemoneke.

¹⁶ "Maria", ati nematamonaka.

He ni ya nokowama "Haboni", ati nemetemoneke. Soteo me ati ka borofeso inomari amaka, haboni.

¹⁷ "Owa sa tisahi, okomamatara owa okobi ni ya. Oko one me ni ya tikamahi. Tiwati e niya ahi: Okomisama okibone okobi ni ya, oko Teoso ni ya, te ka abi, te ka Teoso", ati nematamonaka.

¹⁸ Maria kama Sesowi ya tataba mera hiyaramaroke. "E ka Hiti owahara oke", ati namaroke. Sesowi atimona kaminamaroke me ni ya.

Sesowi he ya tataba me ni ya kobo nematamonaka.

¹⁹ Afa tomiko ya bahi toke ya Sesowi kamakimarika he ya tataba me ni ya. Me kibehamaroke yobe toro ya, me ka nokobi bari kanaha mati, soteo me me nakomeha mati. Waremakehimarika me baikani ya. "Teoso tera kakatomehibonaka", ati nemarika. ²⁰ Hiwa yofi nemarika. Yehe namo, beheri namo nemarika. Me yayai namaroke, e ka Hiti me awaha mati.

²¹ Sesowi ati yana namatasehimarika. "Teoso tera kakatomehibonaka. Tera oyose okibone waha fare okobi nima, owa yosehimata". ²² Mera fo kase "Te ni ya Teoso Kanamori kakehibona te ati amosabone teke", ati nemarika. ²³ "Haha me ihi hiyara me ihi te wati nawahamari ya me ihi Teoso wati nawahamarebonaka. Me ihi wati nawahi te fawa ri ya me ihi Teoso wati nawahi fawa rihi nebonaka", ati nemarika.

Tome Sesowi awehimatamonaka.

²⁴ Tome Titimo tohehi me 12 na me ka owa tohehi me ya tabaremarika, Sesowi kamaki ya. ²⁵ Sesowi ya tataba me one hihiyarehimarika, Sesowi me kamina mati. "E ka Hiti ota awa otake", me ati namaroke.

"Yehe hihiya ni owehibanaka, hinaka bereko ihi boboyo onahabana. Beheri yoyoko onehibanaka, hinaka wabise ihi. E onihare ya fe amaremona onehibanaka. Kitamarehimona onehibonaka", Tome ati nemarika.

²⁶ Semana oharia nowati ya me kibetasahamaroke yobe toro ya. Tome sawi nemarika. Nokobi bari kanaha Sesowi hiwa nafoto wamakehimarika me baikani ya. "**Teoso tera kakatomehibonaka**", ati nemarika.

²⁷ Tome hiyaremarika. "**Tikamahi owa ni ya, oye boboyo tibeya, tiwahabana. Obeheri yoyoko tinahi tiyehe ya. Owamisamamone tinahi. Tiwati watarima nahi, keyemone tina tiwa**", Sesowi ati nemarika.

²⁸ Tome ati yana nemarika. "Oko Hiti ama tiken. Oko Teoso ama tike", ati nemarika.

²⁹ "**Owa tiwimakoni tiwati amake, owamisamamone tina tiwa. Haha owa me awara owamisamamone me ati na me ihi amosake Teoso ni ya**", ati nemarika.

Yama hani Sesowi kaminineke, Kirisito tohahari.

³⁰ Sesowi Teoso ka yama tamaha namo nemarika he ya tataba me nokosi ya, okominararo yama hani ya. Afa okomina okere yama hani ya. ³¹ Hahi ehene okomine tamine hano rawi okine oke, Sesowi Kirisitomona te ati nibone karo, Teoso bitimona te ati na te. Ati te nofe ya te wini fara tohahabone teke Teoso ya te tabaha te, ati ehene.

21

Sesowi he ya tataba me ni ya kobo nematamonaka tasa.

¹ Yama we one ya Sesowi tofotomehimarika me ni ya, he ya tataba mati, rako Tiberiati witi ya, e naro ahi: ² Simao Betiro toha, Tome Titimo tohahi toha, Natanayeo Kana ka toha, Karireya karo, Sebeteo biti me toha, me one fama me toha, namaroke. ³ "Faha ki onahabana oke", Simao Betiro ati nemarika.

"E tabahi", me ati namaroke. Me yana tona me tokibimahamaroke. Faha me ki naba yama soki ya me honaramaroke.

⁴ Yama we kamaki ya Sesowino wabasehimarika baraya ya. ⁵ "Yetene mati, aba me te kihini?" Sesowi ati namarika.

"Aba me ota kihakere", me ati namaroke.

⁶ "Tahafa te koro nifehi kanawa beheri one ka ya, kanihina wani ka ya. Aba me te wasibeya", ati namarika. Tahafa me koro nife tahafa kakiti me watoramaroke, aba me tamaha me ihi.

⁷ Hahi Sesowi ka nonofa ati yana namarika.* "Efe e ka Hiti amaka", ati namarika, Betiro aate nari. Simao Betiro he ati mitehi makari mese ka weye re makari mese ka itikabote ne makari mese ka nawite yora nifemarika. ⁸ Me one towakamakiamaroke kanawa ya. Baraya yaboramaroke. 100 metero tohahamaroke. Me towakamakia aba me me horo kanahamaroke tahafa ya.

⁹ Kanawa ya me kisa wami ya me naorisa yifo karafao tohaha oye me awahamaroke. Aba me yokahamaroke yifo noki ya. Bao toha namarika.

¹⁰ "Aba me te kakamakehi, me te nawasia mati", Sesowi ati namarika. ¹¹ Betiro aba mera horo kani tokomise-marika. Aba howe me tamahamaroke 153 me tohaha mati. Aba me tamaha me ihi tahafa sibi toramaroke.

¹² "Te tafibe te kamahi", Sesowi ati namarika. Me habi bayira "Hike ama tiri", me ati ramaroke, Sesowi me wato karo. ¹³ Sesowi bao itihi mera kakawemarika. Faya mera kakawa namarika aba me ya. ¹⁴ Sesowi hiwa namo terei namarika waha, he ya tataba me ni ya, wamisami nowati ya.

Sesowi Betiro aate nematamonaka.

* 21:7 21.7 Sesowi ka nonofa hiwa tonihe Yowao fare hiwa kaminemata awaka, Yowao yama hani rawi nari.

¹⁵ Me tafi ahabi ya Sesowi Simao Betiro aate nemarika. "Simao Yowao biti, owa nofi mati tihini mata ya? Owa nofi me ihama me awine, haha mati, tiwehene?" ati nemarika.

"Ee oko Hiti owa tiwato tike, tiwa onofa owa", Betiro ati nemarika.

"Oko ofeya biti me tinatafahi", Sesowi ati nemarika.

¹⁶ Sesowi aate hinamatasehimarika. "Simao Yowao biti, owa tinofini?" ati nemarika.

"Ee oko Hiti owa tiwato tike, tiwa onofa owa", Betiro ati nemarika.

"Oko ofeya me tekatomabana tike", Sesowi ati nemarika.

¹⁷ Sesowi aate hinamatasehimarika. "Simao Yowao biti, owa tinofini?" ati nemarika. Sesowi aate ni terei hinehimarika. Betiro yawamisehimarika waha, aate ni Sesowi 3 hinahari, ati e nari ahi, "Owa tinofini?" ati nari.

"Oko Hiti yama nafi tiwato tike. Owa tiwato tike, tiwa onofa owa", Betiro ati nemarika.

"Oko ofeya me tinatafahi", Sesowi ati nemarika.

¹⁸ "Yetene tihaha fara titosi ya sito tiwatemete ama tike. Totoka tihemete ama tike fara tinofa ya. Bote tihawaha timano ta tonikimatehabone tike. Me one tiwa wete ni ya tiwa me towakamatehaba ama tike, toki tinofari ka yama ya. Keye amakere", Sesowi ati nemarika. ¹⁹ Ati e nemarika ahi, Betiro ahabitebano kaminari. Sesowi Betiro ahabitebano watohimata awaka, Betiro ahabi Teoso namohibonaha me nafi ni ya, amosi mati tohahari, me hikahiyarebonaha.

"E famahi", Sesowi ati nemarika.

²⁰ Betiro ki nawahame Sesowi ka nonofa kamaki awehimarika, yotohari, aya me tafi ya Sesowi bako ya tofori Sesowi aate nari, ati e nari ahi, "Sesowi hibake tiwa ta neba amara me one ni ya?" ati nari. ²¹ Yotohi Betiro awati ati yana nemarika. "Sesowi hari, himata nima tehiba amara ha?" ati nemarika.

²² "Okomatasi ya sawisa ni onofe ya himataba tiwati yana? Ha tiwa tisawiabone tike owa ni ya", Sesowi ati nemarika. ²³ Yama toyabo ya Sesowi nonofa me abe hiyara hiyara me kaminamaroke, efe me kamina mati, ahabaterebona me hinahari. He kamineba Sesowi ati yana remarika, ahabaterebona ati ne ati. Hine ya ati e nemarika ahi: "Okomatasi ya sawisa ni onofe ya himataba tiwati yana?" ati nari. ²⁴ Efe Sesowi ya tataba owa Sesowi mera kaminaka, yama hani rawi nari. E watoka, keye hiri rari.

Yama hani ahabake.

²⁵ Sesowi yama one hiri, nemarika, tamaharo. Afa yama tamine nafi me rawi ni ya, yama hani yama nafi nahabihaboneke.

Teoso Ka Yama Hani

Jamamadí: Teoso Ka Yama Hani (New Testament)

Copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Jamamadí)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Feb 2021 from source files dated 10 Feb 2021

736b79e6-3611-53c1-a5f7-490d67da3c50